

PILISBOROSJENŐI

HÍRMONDÓ

Steinheim fúvószenekarát láttuk
vendégül – 2. oldal

Tárlattal búcsúzott a Tervtanács – 25. oldal

Jazz, napsütés, közösség – ismét zeneünnepel
indítottuk a nyarat – 22. oldal

A bábfesztivállal új hagyomány született

– 24 oldal

Tartalomjegyzék

Kiemelt ügyek, döntések	3.	Humán Fejlesztések eseményei	15.
Parkolási hírek	4.	Iskolai és óvodai hírek	16-17.
Rövidhírek	5. és 20.	Családi nap a plébánián	18.
Zöldfalu	6.	Waldorf élet	19.
Bihaly Áron a megporzó rovarokról	8.	Civil kurázsi	21.
Miért fontos a póráz?	10.	Pünkösdi zarándoklat	23.
Nappali ellátás időseknek	12.	Faluház élete képekben	26.
Lelki rovat	12.	Klubok, foglalkozások	27.
Sváb sarok	13.	Sportlehetőségek	27.
Tanácsok vihar apropóján	14.	Programajánló	28.

Mélyülő testvértelepülési kapcsolatok, színvonalas nyári események

Tömöri Balázs polgármester nyári jegyzete

- Minden szempontból nagyon sűrűre sikerült a tavasz vége, a tanév vége – szubjektív módon kiemelek most két, hosszabb távon is fontosnak vélt eseményt.

A hogy a Pilisborosjenői Hírmondó előző számában beharangoztuk, június közepén vendégül láttuk a falunkba látogató, steinheimi fúvószenekart (Steinheim Musikverein), akik Jan Jäger vezetésével nagyszerű, ingyenes örömkoncertet adtak a Tájházban. Szívvel köszönöm az együttműködést mindenkinek, aki kicsit is hozzájárult, de mindenképpen a Német Nemzetiségi Önkormányzatnak, Kishalmi Ildikónak és csapatának, a Gábeli pincészetnek, a Kevélyhegyi Levendulamező csapatának, a Pilisborosjenői Dorfwine Mezőgazdasági Termelő Szövetkezetnek, az óbudai Alfréd panzióknak, Wrabel Katalin kézműves csokiüzemének, a hangosító Hodány Ádámnak és csapatának, Mikolay Ágnes igazgató asszonynak és csapatának, Varga Máriának, Nagy Ivánnak, Matuz Gergelynek és tanítványainak: Fazekas Petráknak és Szalai Aisának, a Hajnali sörfőzőknek és Molnár Andrásnak, a Pizza Emerigo és a Funny Burger vendéglátóságainknak, hivatali kollégáimnak, dr. Nagy Ernő alpolgármesternek, dr. Horti István jegyzőnek és kiemelten az esemény szervezését összefogó Frivaldszky Bernadettnek.

Öröm volt hallgatni a steinheimi zenekar muzsikáját és zenével kapcsolatos hozzáállását, és jó volt látni, hogy a pilisborosjenői közönségnek is tetszett, sőt még a szomszédos településekről is jöttek szakmai érdeklődők: Solymárról, Ürömről és Pilisvörösvárról mindenképp. Miután ez volt az egyesület zenészeinek nyaralása is egyben, ezért örömmel vettek részt a Városligetben épült Magyar Zene Háza szakmai kiállításának megtekintésén és egy fővárosi hajókiránduláson. Meghívást kaptunk a steinheimi német zenei egyesület éves nagy rendezményére, a november közepi Filmzenék Éjszakája programjukra, ahová olyan kilencfős pilisborosjenői csapattal szeretnénk menni, akik a test-

vértelepülési kapcsolatok továbbépítését zenei területen, szakmailag előrevivő módon is örömmel lendítenék tovább.

Meglepetésvendég is érkezett testvértelepülésünk polgármesterének személyében, akivel – annak ellenére, hogy elsősorban családjával pihenni és a zenekarban játszó gyermekeit meghallgatni érkezett –, az aktuális pályázati kiírások alapján közös pályázat beadásának lehetőségéről, illetve az őszi szünet végén falunkba érkező steinheimi ifjúsági focicsapat eseményéről is tudtunk egyeztetni.

Ez utóbbihoz nagyon várom segítőkész falubeliek jelentkezését! Azon szülők jelentkezésére és segítségükre kiemelten számítok, akiknek gyermeke 2024 májusában részt vett a Steinheim am Albuchban U13 és U15-ös korosztályban megrendezett Három nemzet ifjúsági focitornán.

Nagyon boldog vagyok, hogy megint alakul, mélyül, erősödik a kapcsolat a két település mind több lakossági csoportja között!

Ahogy annak is nagyon örülök, hogy második alkalommal talán még a tavalyinál is nagyobb részvétellel és minőségi bábos kultúrát Pilisborosjenőre hozva, sikerrel

került megrendezésre a Nagy Attraktor Bábfesztivál falunkban! Nagy hőfokon égett a szervezőcsapat kezében a munka már az előkészületek alatt is. Lelkesedésük és energiáik kitartottak végig: sikeres tábor, látványos felvonulást és elképesztően jó produkciókat vonultattak fel a programban. Az, hogy idén az Igazgyöngy Alapítvány révén vendégül láthattunk Kelet-Magyarországról érkező, rászoruló gyerekeket is, az valami különlegesen extra és figyelmes újítás volt, ami nagyon jól sikerült. Egész biztosan nem lett volna ez a júniusi bábos hét ilyen klassz Nagy Petra, Keresztény Tamás, Jávor Csaba és segítők nélkül, de teljesen más lenne Kádár Viktor fotói és videói és a Nappali ellátmánya, valamint a rendezvény megvalósítását támogató szponzorok nélkül. Nagyon köszönjük a támogatóknak, hogy mellénk álltak! Reméljük, hogy ők is úgy látják, hogy értékes programot támogattak. Álljanak itt névsor szerint: Dundus 2001 Kft., Fluart Kft., Mandelbrot Pékség, Magyar Máltai Szeretetszolgálat Pilisborosjenői Csoportja, Nappali Kft., Pilis-Bau Kft., a helyi Német Nemzetiségi Önkormányzat, a helyi Művelődési Ház és Könyvtár, a pilisborosjenői Baba Mama Klub, a helyi Nyugdíjas Klub, Pilisborosjenő Község Önkormányzata, Pilisborosjenői Német Nemzetiségi Általános Iskola, Riel Kft., Szent Márton Waldorf Iskola, Tiszta Formák Alapítvány, Varasdy Viktor és további, anonimitást kérő támogatóknak is.

Remélem jövőre is, egy nyáreleji hétre megint, immáron harmadszor “mi leszünk a világ közepe” és az eddig megszokott színvonalú bábos produkcióknak örvendezhet megint a falu.

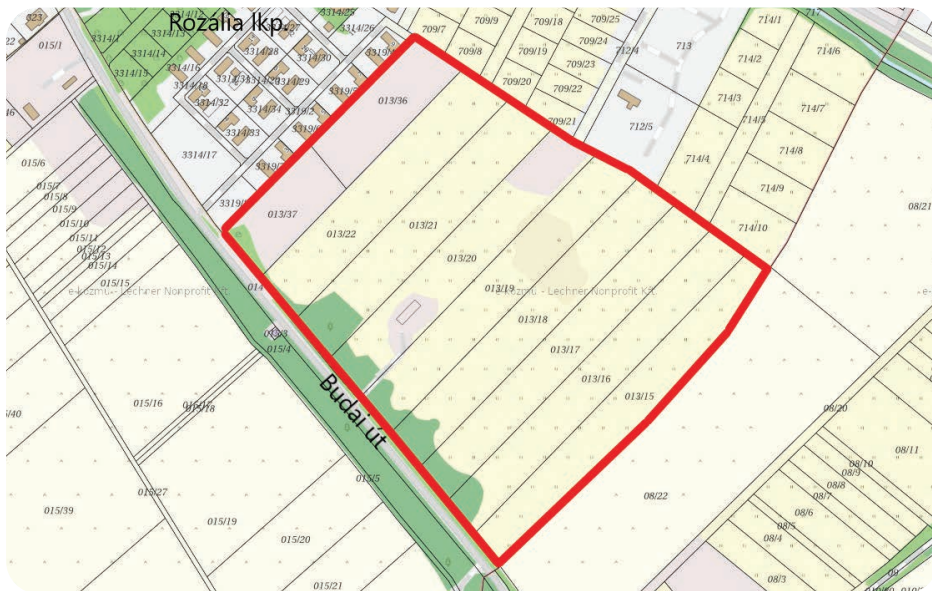
Mindenkinek jó pihenést és jó egészséget kívánok – találkozzunk valamelyik következő eseményen!

Tömöri Balázs

polgarmester@pilisborosjeno.hu

Kiemelt ügyek, döntések

Mi történt a testületi üléseken?

Hivatalunkat megkereste Pilisborosjenő, Külterület 013/20 hrsz ingatlan tulajdonosa abban az ügyben, hogy a területen megépült és lakófunkcióval egészült gazdasági épülete, használatbavételi engedéllyel is rendelkezik. A tulajdonos lakóhelyet szeretne létesíteni, de mivel az ingatlan nem rendelkezik címmel, ezért a Polgármesteri Hivatalhoz fordult címrendezés ügyében. Az ingatlan külterületen helyezkedik el és közterületi kapcsolata csak az országos közúttal van. Várhatóan ez a területrészt is beépül, így a településrész elnevezését javasoljuk.

A képviselő-testület május 19-ei ülésén előzetesen tárgyalta az ügyet és a 47/2025. (V. 19.) határozatában úgy döntött, hogy a településrészt el kívánja nevezni. Az elnevezés előtt azonban a terület tulajdonosainak javaslatainak beszerzését kérte. Kollégáink megkeresték a tulajdonosokat, akik egyetértettek abban, hogy ne dűlő és ne telep, hanem inkább liget legyen a településrész elnevezése, a felajánlott nevek közül a Gyümölcsös liget, Tündérliget volt a legkedveltebb, ezen felül az Etelka ligetet javasolták döntésre megfontolásra. Új javaslat nem érkezett.

Emlékeztetőül a korábban érkezett javaslatok: Magdolna dűlő, Mária dűlő, Vendel dűlő, Jenői dűlő, Jenői telep, Rókus dűlő, Sebestyén dűlő, Köles dűlő, Boldogasszony dűlő, Arató dűlő, Római telep, Mocsaras telep, Gyümölcsös dűlő, Termény dűlő, Tündérliget, Római telep, Vinidinum völgy, Vinidinum major,

Etelka liget, Mirabella dűlő (tulajdonos által javasolt elnevezés), Ózon liget.

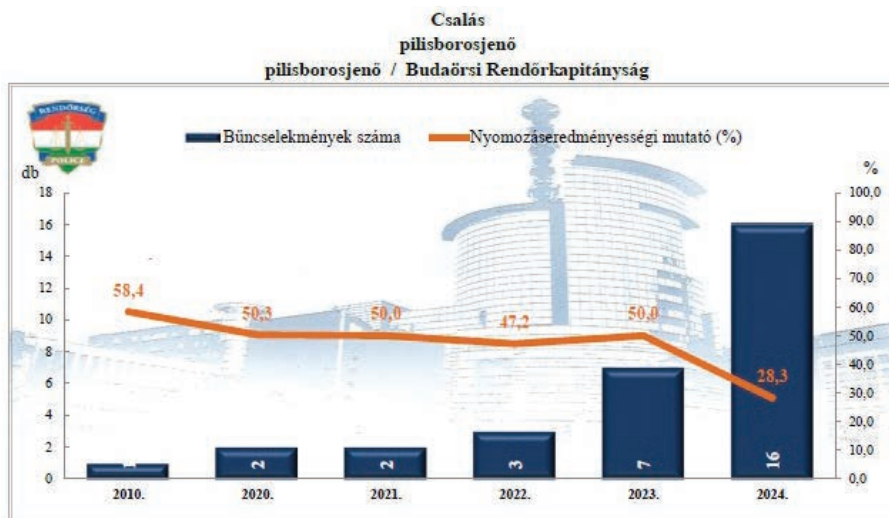
A "Neked sem mindegy" szavazóeszközzel keresztül a lakosok véleményét is bekértük. Összesen 97-en töltötték ki a kérdőívet. A legtöbb szavazatot a **Tündérliget** kapta, melyet a Humán Bizottság is támogatott. A második és harmadik helyezett a Jenői dűlő és Boldogasszony dűlő lett.

A képviselők elfogadták a második féléves munkatervet is, a **közmeghallgatás** II. félévi időpontjaként a 2025. november 10. napján 18.00 órai időpontot jelölte meg.

A testület elfogadta a **Budaörsi Rendőrkapitányság múlt évi munkájának összefoglalóját** is és megköszönte a munkájukat.

Részlet a beszámolóból: "Az előző évekhez viszonyítva további változás észlelhető a bűnözés irányában: az online térben elkövetett bűncselekmények növekedésével párhuzamosan tovább csökken az erőszakos jellegű bűncselekmények száma. A technikai eszközök gyors fejlődését az elkövetői körök szinte azonnal követni tudják, ezért továbbra is szükséges a technikai háttér és tudás dinamikus fejlesztése. Ezekben az ügyekben soron kívül szükséges intézkedni a célszámlák zárolása, illetve a vagyonvisszaszerzés érdekében.

Továbbra is az információs rendszer felhasználásával elkövetett bűncselekmények a jellemzőek. Gyakori elkövetői magatartás, hogy a tettes banki ügyintézőnek adja ki magát és azzal az indokkal veszi fel a kapcsolatot a sértettel, hogy gyanús tranzakciót észlelték a bankszámláján. Egyre jellemzőbb a sértett által hirdetési oldalon eladásra kínált termék vevőjeként jelentkező elkövető, aki vállalja a termék futárral történő szállítást. Ezen tévedésbe ejtések során megszerzett bankkártya adatokkal vásárlásokat és utalásokat hajtanak végre, sok esetben milliós tételekben. Minden egyes feljelentés esetén soron kívül intézkedünk a célszámlák zárolására, az elsődleges nyomozati cselekmények közé tartozik a tranzakciók során mozgatott pénzeszamek lefoglalása is. Nehézséget jelent, ha a célszámla Revolut számla, vagy külföldön vezetett bankszámla. Pilisborosjenő területén elkövetett online csalások száma a 2024-ben 15 regisztrált eset volt, ez 2023. évben 7 eset, ami kapcsán évekre visszamenőleg egy lassú folyamatos emelkedés mutatható ki." – fb –

Parkolási változások Pilisborosjenőn

Tesztidőszak és új szabályok

Pilisborosjenő közlekedési rendjének átalakítása részeként idén nyáron új parkolási szabályok és tesztüzem indult a falu végén a Falónál. A cél, hogy csökkenjen a hétvégi zsúfoltság, biztonságosabbá váljon a gyalogos és kerékpáros közlekedés, védelmet kapjanak a nyugodt lakóövezetek és a település természeti értékeinek védelme.

A Faló környékén a testület fakarókkal zárta le azokat a zöldterületeket, ahol korábban autók parkoltak – így egy természetközelibb, rendezettebb és biztonságosabb tér jött létre, ahol a gyalogosok szabadabban közlekedhetnek. A lezárás nemcsak vizuálisan javította a környezetet, de hozzájárult a rendezettebb megjelenéshez is.

A fizetős parkolás próbaüzemben indult el pünkösdkor, a bölcsőde melletti ideiglenes parkolóban. Egy korábbi lakossági fórumon többen javasolták, hogy a nagyobb forgalmú időszakokban érdemes lenne fizetősé tenni a parkolást a faluban. A testület ezekre a javaslatokra reagálva indította el a pilot projektet, hogy közösen lássuk: működik-e, és valóban

jövedelmező-e a rendszer.

A nyári hétvégéken a parkolás szervezését helyi fiatalok, diákok és kismamák segítették, akiket a testület online toborzott. A segítők munkájával a testület maximálisan elégedett volt – lelkesedésük és helyismeretük nagyban hozzájárult a zökkenőmentes működéshez.

A Levendulás bezárása után a vendégforgalom jelentősen visszaesett, így a fizetős parkolást nyárra felfüggesztették. A lakosság és a segítők visszajelzései alapján a testület ősszel, a kirándulók megjelenésével párhuzamosan tervezi a fizetős parkolás visszavezetését a hétvégékre. A tapasztalatokról ősszel részletes beszámoló készül, amelyet a lakosság is megismerhet.

Szintén visszatérő lakossági igény, hogy a falu forgalmas utcáin erőteljesebben szabályozzuk a parkolást, hogy a várakozó autók ne akadályozzák a gyalogos és autós forgalmat. Ennek kapcsán ősszel a település további pontjain szeretnénk egyértelműsíteni a parkolási lehetőségeket, táblákkal és a már bevált fakarókkal

teremtve rendezettebb környezetet.

Pilisborosjenő keskeny utcái miatt az egyik parkolási alapelv az lesz, hogy csak ott lehet majd az utcán parkolni, ahol az autó nem lóg rá az úttest felületére, azaz legalább egy autónyi széles hely van a padkán. A másik fontos szempont, hogy biztosítani tudjuk a mellékutcákból való biztonságos kikanyarodást, megakadályozva a kereszteződések közvetlen környezetében a padkán való parkolást is. Ezen alapelvek mentén az alábbi területeken tervezzük az első körös beavatkozásokat:

Budai út, a település határától a Kossuth térig: Parkolásra csak ott lesz mód, ahol ehhez elég széles padka van, szabad marad a járda és nem akadályozza a kihajtást. Egyértelműek lesznek a Posta/Mandelbrot és a Waldorf iskola előtti parkolási lehetőségek is. Biztosítani kívánjuk a Kossuth tér előtti szűkület szabad használatát is.

Templom utca, Rózsa utca a Szent Donát utcáig: A Templom utcán az útfelületi parkolás tiltása, a kereszteződésekben az egyértelmű

elsőbbbségi viszonyok hangsúlyozását (táblák, felfestések) biztosítjuk.

Szent Donát utca: A már meglévő, megállni tilos-szakasz fokozott ellenőrzésére kerül majd sor; kiegészítve a legszűkebb szakaszon a padkán való parkolás tiltásával is, hogy az autók és gyalogosok által is használt, forgalmas úton ne legyenek akadályok, szűkítések.

Agyaghánya utca-Prohászka Ottokár utca kereszteződése: Figyelmeztető táblájuk lesz a faluközpont felől érkezőknek, miszerint egyenrangú kereszteződés következik, így remélve az óvatosabb megközelítést a kereszteződésnek.

Kossuth tér-bölcsőde közötti útszakasz: Fakarók kihelyezésével tovább egyértelműsítjük a szabad parkolási helyeket a kereszteződések, zöldterületek és a patakpart védelmében.

Bízunk abban, hogy a fenti beavatkozások rendezettebb és biztonságosabb környezetet teremtenek falunk frekventált részein. Mindezek mellett a Falugondnokság jelenlegi telephelyén (Szedmák ház telke) további parkolóhelyeket alakítunk ki, hogy a már sikerrel működő parkoló több autót tudjon befogadni.

A fenti szabályozások tapasztalataiból és a lakossági jelzésekből kiindulva tervezünk majd egy esetleges következő beavatkozási szakaszt.

*Bubik Szabolcs
és Szabó Alexandra*

Rövidhírek

Településünkön tartott közös gondolkodás a bioszféra-rezervátum jövőjéről

Június elején workshopot tartottak a **Pilisi Bioszféra-rezervátum helyzetelemzéséről** a térségben érintett szervezetek aktív részvételével a határokon átnyúló INTERREG HUSK projekt keretében. Közel 30 résztvevő mondta el véleményét, ötleteit a Pilisi Bioszféra-rezervátum három nagy fő feladatát érintően: fenntartható gazdaság, közösség, szemléletformálás, oktatás, természetvédelem.

A biológiai sokféleség nemzetközi napján tartotta közgyűlését a Madárbarát Települések Szövetsége Pilisborosjenőn

Mit csinálnak másképp a madárbarát települések önkormányzatai? A madárbarát települések élen járnak azzal a szemléletmóddal, amellyel a zöldterületeiket kezelik. Sok olyan település van közöttük, ahol a közvetlen madárvédelmi intézkedések, például madárodúk és műfészkek kihelyezése mellett az öreg fák védelmével, talajvédelemmel, a vegyszeres szúnyoggyérítés betiltásával, biodiverz ágyásokkal, esőkertekkel, holtfák meghagyá-

sával, őshonos cserjék telepítésével és a vizes élőhelyek védelmével is támogatják a természet helyreállítását. Arra is van példa, hogy helyi rendelettel megtiltják a közterületeken és esetenként még a magánkertekben lévő fák kivágását is, sőt fészkelési időben a fák gallyazását is, pl. az Elektromos Műveknek. Pilisborosjenő Község Önkormányzata a szövetség alapító tagjai között szerepel.

(Forrás: matelosz.hu)

Szúnyoggyérítésről

Tudósok szerint fejlődési rendelleneséget okozhat a szer (deltametrin), amivel a kémiai szúnyoggyérítést végzik hazánkban, ráadásul számos beporzó rovar és halakat is kipusztít! A környéken csak Dunamenti területeken írt szúnyogot automatikusan az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, vagyis településünkön nem. (A Magyar Egészségügyi Gázmesterek Egyesülete és a katasztrófavédelem által megbízott szúnyoggyérítő konzorcium cáfolja a szer veszélyességét ilyen dózisban). De közülük is egyre több település mondja le a gyérítést az évek óta felmerült ag-

gályok és az EU-s irányelvek mentén. Az önkormányzat sem rendel meg saját szervezésű gyérítést, kéri a lakosokat a biológiai védekezésre: érdemes pár naponta ellenőrizni, hogy hol állt meg a víz a ház körül, az esővíz hordókat pedig szúnyoghálójával letakarni. Ahol lárvákat látnak, ott használjanak Culinex tablettát! A szúnyogok nem vándorolnak távolra, amelyik egyed minket zavar, vélhetően nálunk vagy a szomszédban kelt ki. "Az ázsiai tigrisszúnyog pl. a Dengue-, Chikungunya- és Zika vírusok

terjesztője lehet. Ehhez azonban a szúnyognak fel kell vennie a kórokozót egy fertőzött (kórokozó hordozó) állatból vagy emberből. Az említett betegségek hazánkban csak ritkán és kizárólag behurcolt esetként fordulnak elő. (például valaki külföldi út alkalmával fertőződik meg). Önmagában a behurcolt újabb szúnyogfajok jelenléte nem eredményez járványügyi veszélyhelyzetet, nagyon kicsi annak az esélye, hogy egy szúnyog éppen olyan beteget csíp meg, aki fertőzött, és mindemellett minden további körülmény is adott ahhoz, hogy átadja a fertőzést újabb, fogékony embereknek." (Forrás: nnk.gov.hu) Tömegrendezvény

Óvatosan az erdőben!

A Pilisborosjenő környéki erdőben is sok fá dőlt ki a július eleji vihar következtében, holt-faként szolgálgják tovább az erdőt.

PT | Zöld vizionárius művészet | CERV

Június 10. és 13. között egy nyertes pályázat keretében Antonovits Bence tanácsnok és Jonathan Ouisse falunkban élő festőművész Kaunasban (Litvánia) tartózkodott a „Zöld vizionárius művészet” projekt második programján, amelynek középpontjában a szobrászat, a fenntarthatóság és a közösségi részvétel állt. A résztvevők a rengeteg tevékenységen keresztül négy napnyi közös inspirációt kaptak és új ötletekkel, megerősödött kötelékekkel és azzal a bizonyossággal távoztak, hogy a kreativitás hatékony híd lehet az emberek és az ügyek között. Az esemény jelentős előrelépés volt az abban való közös gondolkodásban, hogy miképpen lehet a környezetvédelmi aggodalmakat művészi kifejezéssel és konkrét cselekvéssel alakítani. Frivaldszky Bernadett

Zöld és kék hírek

Magyar delegáció az Európai Klímaszövetség éves konferenciáján!

Az idei évben július 8-11. közt Kölnben rendezték meg az Európai Klímaszövetség éves konferenciáját, melyen háromfős magyar delegáció vett részt: Laki György, a Magyarországi Éghajlatvédelmi Szövetség alelnöke, Kajárpéc polgármestere, az Európai Klímaszövetség elnökségi tagja; Pernecky László, Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat Fenntarthatósági, Ifjúsági, Civil, Nemzetiségi és Zöld ügyek Osztályának osztályvezetője, valamint Antonovits Bence, Pilisborosjenő Zöld-kék infrastruktúráért felelős tanácsnok.

A konferencia első napján a közép-kelet Európai önkormányzatok találkozója zajlott, ahol hasonló szemlélettel rendelkező önkormányzatok képviselői tanácskoztak éghajlatvédelmi kérdésekről, illetve együttműködési lehetőségekről. A további napokon előadásokon és workshopokon vettünk részt. A találkozó egyedülálló lehetőséget biztosított tapasztalatcserére és kapcsolatépítésre. A konferencia során új, hatékony kezdeményezéseket és eszközöket ismertünk meg.

A részvétel a Magyarországi Éghajlatvédelmi Szövetség segítségével, az Európai Klímaszövetség anyagi támogatásával valósult meg. #MyWorldOurPlanet #EUClimatePact

Figyeljünk fáinkra a súlyos aszály alatt!

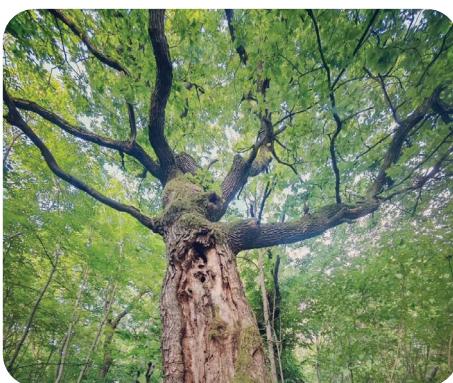
Szokásunkká kell tennünk, hogy az ideihöz hasonló nyarakon a fáinkat, cserjéinket is öntözni kell, kiváltképp a hűvösebb, csapadékosabb klímát igénylő fenyőféléket és nyírfákat. A fák jóval később mutatják az aszály okozta

károkat, idősebb fák esetében ez akár egy év távlatában is jelentkezhet, azaz a most károsodott fa majd jövő tavaszra megy ki. A fákat ritkábban, nagy mennyiségű vízzel kell öntözni, érdemes heti 1x60 l / fa mennyiséggel számolni. Kerülendő a napi rendszerességű, kis mennyiségű víz kijuttatása, így kifejezetten káros a gyeppel öntözőrendszerrel öntözni, vagy a veteményes csepegtető körére rákötni a fákat, ez ugyanis ez a gyökérzet felszínességéhez vezet: a mélyre hatoló gyökerek elhalnak, és egy talajfelszínhez közeli, sekély gyökérzet alakul ki, ami a fa instabilitásához vezet. Ha öntözzük a fákat, érdemes számukra tányért kialakítani, így a víz nem folyik el a gyökérszónából. Nagy segítség a fák számára, ha a tányérjukat mulcsozzuk, ezzel is csökkentve a gyökérszóna kiszáradását. Gondoljunk az utcai fákra is! Falugondnokságunknak csak a friss telepítések öntözésére van kapacitása. Az utcai fák szintén szomjaznak. Segítsük az utcai fákat heti egyszeri bőséges öntözéssel!

A nyári nyugalmi időszak a legkedvezőbb a fa számára az ápoló metszés elvégzésére. Vegyük szemügyre fáinkat, és ha vezetékbe, közvilágításba, az út úrszelvényébe lógnak bele, végezzük el a szükséges metszést a nyár végén!

Örökerdő a közösség gondozásában

Az Interreg Biosphere pályázat keretében Pilisborosjenő a Pilisi Parkerdő Zrt.-vel közös kísérleti örökerdő projektet indított. Az egyedülálló kezdeményezést Dr. Csépanyi Péter, erdőgazdálkodási és természetvédelmi vezérigazgató-helyettes Örökerdő-gazdálkodás bemutatása - Együtt a lakossággal a megújuló, alkalmazkodó örökerdőkért című előadása indította június 17-én a hivatal nagytermében, nagy érdeklődés mellett. Az előadás során a résztvevők átfogó képet kaptak az örökerdő kezeléséről, működé-

séről és a Pilisborosjenő határában kijelölt mintegy 25 hektár kísérleti örökerdőről. A Pilisi Parkerdő úttörő szerepet vállal az örökerdő-gazdálkodás mind nagyobb erdőterületeken történő bevezetésében, amelyet ma már közel 13 ezer hektáron, a kezelésében lévő erdőterület mintegy 22%-án folytat.

A pilisborosjenői kísérleti örökerdő projekt egyedisége abban áll, hogy az erdőkezelés folyamatában aktívan részt vesznek pilisborosjenői önkéntesek. A területen cser és kocsánytalan tölgy főfafajú, örökérdővel kapcsolatos kísérletek, kutatások is zajlanak majd. Légy Te is az örökérdő őr, fogadj örökbe egy örökérdőfoltot! Hogyan? Megtudhatod az előzetesen szeptember elejére tervezett terepi napon, ahol az erdészet szakemberei bemutatják, betanítják a tervezett erdőápolási munkákat részletesen is. A terepi nap pontos idejét a www.pilisborosjeno.hu honlapon fogjuk közzétenni. Szintén a honlapon olvashatják Dr. Csépanyi Péter előadását, amelyet érdemes a terepi nap előtt újra átolvasni. További információért kövesse az önkormányzat online felületeit!

Fenntartható Energia és Klímavédelmi Akcióterv (SECAP) nyár végére készül el

A projektben Pilisborosjenőn Fenntartható Energia- és Klímavédelmi Akcióterv (SECAP) készül, amely egy stratégiai dokumentum, a helyi közösség által meghatározott irányelv az önkormányzat és a lakosság számára. A közösségi tervezés kulcseleme a helyi, érdekelt felek és közösségek aktiválása és bevonása a közös jövőkép és stratégia kidolgozásába.

Célok

- a közösség bevonása a Fenntartható Energia és Klímavédelmi Akcióterv elkészítésébe
- a kibocsátások csökkentése, az energiahatékonyság növelése, az energiaszegénység kezelése, a megújuló energiaforrások azonosítása

Feladatok

- társadalmi figyelemfelkeltő kampányok és közösségi tervezési alkalmak lebonyolítása
- együttműködés nemzeti és nemzetközi szakértőkkel és szereplőkkel az energiaszegénység területén
- a SECAP tervezetének kidolgozása, elfogadása és terjesztése

Fásítsuk közösen Pilisborosjenőt!

Bizonyára valamennyien tapasztalták már, hogy az egyre forróbb nyarak beköszöntével mekkora áldás egy-egy fa árnyéka. Szerepüket az életünkben nehéz lenne túlhangsúlyozni: amellet, hogy enyhét adnak a tikkasztó hőségben, oxigént termelnek, port fognak fel, zajt csillapítanak, madaraknak otthonul szolgálnak, nem utolsó sorban pedig a látványukkal gyönyörködtetnek.

Valamennyiünk közös érdeke, hogy Pilisborosjenő is egyre gazdagabb legyen fáiban. Pilisborosjenő Község Önkormányzata programot hirdet a falu utcáinak, tereinek fásítására. Vegyen részt Ön is a település zöldítésében!

Ha szívesen ültetne fát háza elé, vagy az utcájába, töltsse ki a www.pilisborosjeno.hu honlapon található igénylő lapot! A helyszín megvizsgálását követően az önkormányzat biztosítja az ültetőgödör kiásását, a megfelelő ültetőközeget, a karót és a facsémétét, továbbá telepítési útmutatóval segíti a sikeres ültetést.

Egyedi igény esetén a program lehetőséget biztosít arra is, hogy előzetes egyeztetést követően a lakos maga szerezz be az elképzelésének megfelelő fát.

Aki faültetésre nem tud vállalkozni, de szívesen részese lenne falunk fásításának, az ezt anyagi hozzájárulással is megteheti. Egy fa ültetése előkészítéssel, a csemete fajtájától függően mintegy 50-70 ezer forintba kerül. Minél többen és többel járulnak hozzá a költségekhez, annál több fával gazdagíthatjuk idén Pilisborosjenőt. Támogassa a fásítási programot a 12001008-01808742-00100001 számlaszámra történő utalással! A közlemény rovatba írja bele: "fásítási program".

Figyeljék az önkormányzat honlapját, és az ott megjelenő úrlap kitöltésével, majd a fásításban való részvétellel segítsek, hogy Pilisborosjenő a fák települése legyen! Együtt meg tudjuk csinálni!

Hardi Péter

Eredmények (hatás)

Pilisborosjenőn a közösségi Fenntartható Energia- és Klímavédelmi Akcióterv (SECAP) elkészítése jelentős mérföldkövet jelentett a helyi, részvételen alapuló klímapolitikában. Az egyik legfontosabb eredmény egy elkötelezett önkéntes projektcsoport megalakulása volt, amely nemcsak az adatgyűjtéshez és -elemzéshez járult hozzá, hanem aktívan társszerzője is volt a stratégiai dokumentumnak, így biztosítva a helyi felelősségvállalást és a dokumentum folyamatos napirenden tartását. A 143 lakos által kitöltött, nyilvános kérdőív értékes információkat tárt fel az energiaszegénységről, több válaszadó nyíltan megosztotta kihívásait, ami egy nehezen

hozzáférhető, de kulcsfontosságú adatforrásnak bizonyult. Az együttműködés túllépett a helyi határokon, elősegítve a tudás cserét az újszentmargitai C4C közösséggel, akikkel egy inspiráló tanulmányút keretében négy olyan helyszínt látogattunk meg, amelyek hatással voltak a projekt stratégiájára. A folyamat megerősítette a közösségi kötelekeket és precedenst teremtett az inkluzív önkormányzati döntéshozatal számára. Míg a hivatalos energiafogyasztási adatok hiánya nehézséget jelentett, és az általános apátia lassította az elköteleződést, ezeket a kihívásokat részben ellensúlyozza a projektcsoport elkötelezettsége. A SECAP részvételi jellege növelte legitimitását és a megvalósítás potenciálját, amely a folyamat kulcsfontosságú erőssége. Ahogy az önkormányzat az önkéntes projektcsoporttal

közösen az anyagon dolgozott, jól megmutatkozott, hogy még a kis közösségekben is lehetséges a változás, ha az emberek teret és támogatást kapnak a cselekvéshez.

Jógyakorlatok, szabályozási tanulságok

A kezdeményezést az teszi egyedülállóvá, hogy alaposan integrálja a helyi véleményeket a felmérések, tervezési események és folyamatos párbeszéd révén, amelyek így valóban a lakosok igényeivel és törekvéseivel összhangban lévő teret alkotnak. Azáltal, hogy az energetikai átállás céljait olyan társadalmi problémákkal kapcsolta össze, mint az energiaszegénység, a projekt egyszerre mozgósította a közösséget és fektette le a hosszú távú fenntarthatóság alapjait is.

A sikeres és kevésbé sikeres osztrák és magyar projektek megismerése felbecsülhetetlen értékű tapasztalatot nyújtottak, rávilágítva arra, hogy mi működik, mi nem, és miért. Ezek a tanulságok segítettek a csapatnak egy olyan SECAP kidolgozásában, amely elkerüli a gyakori buktatókat, miközben a legjobb gyakorlatokra támaszkodik a regionális szinergiák és az ágazatokon átívelő együttműködés elősegítése érdekében.

A szakértői támogatás, különösen a Szolidáris Gazdaság Központ és a TRAFÓ részéről, biztosította, hogy a SECAP technikailag megalapozott és helyi szinten releváns legyen. Munkájuk lendületet adott és megerősítette a kapcsolatokat más magyar közösségekkel, új utakat nyitva meg a közös tanulás és a jövőbeni együttműködés előtt.

Ez a tapasztalat azt mutatja, hogy amikor a közösségeket felhatalmazzák arra, hogy közösen alakítsák energia- és klímajövőjüket,

az így létrejövő stratégiák helyi igényeken alapulnak, ellenállóbbak és nagyobb az elfogadottságuk, ami könnyíti a forrásteremtést. A SECAP és a fejlesztési folyamat regionális megosztásával Pilisborosjenő segített inspirálni másokat is, hogy elinduljanak egy igazságosabb és fenntarthatóbb jövő felé vezető úton.

*Antonovits Bence
kék és zöldügyi tanácsnok*

Egy falunkbéli fiatal a biológiai sokféleség megőrzéséért dolgozik

Mit tehetünk helyben a megporzók védelmében?

■ *Bihaly Áron ökológus – Szegedi Róbert egykori polgármester unokája – Pilisborosjenőn született és azóta is itt lakik feleségével és gyermekével. Elméleti tudása (tavaly doktorált és pályamunkáját Környezetvédelmi Tudományos Ifjúsági Pályadíjjal ismerte el idén a Magyar Tudományos Akadémia) és gyakorlati tapasztalata értékes kincs, és talán egy pilisborosjenői tanácsai jobban érdekelnek minket, mintha csak egy – akármennyire is neves – szakértőt kérdeznénk meg a témában. Illetve meg se kell kérdeznünk, megtette ezt a HVG-től Fait Federika a zCast podcastben. Jelen írásban az ott hallott gondolatokat foglaljuk össze és ajánljuk a teljes beszélgetés meghallgatását a QR kód beolvasásával.*

Amikor megporzó rovarokról beszélünk, az átlagember a háziméhekre gondol, pedig a helyzet ennél bonyolultabb. A háziméhek nagy, akár százezres családokban élnek, méhészek gondozzák, vándorolnak velük, és ők termelik a mézet. Azonban ők csupán egyetlen faj a több tízezer méhfaj közül világszerte; csak Magyarországon több mint hétszáz méhfaj él. Nem csak a méhek megporzók, hanem számos más ízeltlábú csoport is, mint például zengőlegyek, lepkék, tripszek, poloskák, szúnyogok. A méhek azért a legfontosabbak, mert teljes életciklusuk során a virágokhoz kötődnek. A rovaroknál a lárva végzi a táplálkozás nagy részét, de a méhek az egyetlen csoport, ahol az imágó (kifejlett rovar) és a lárva is virágtermékeket (nektárt, virágport) fogyaszt. Méhek alatt a házi- és vadméheket egyaránt értjük, míg megporzók alatt az élővilág azon széles körét, amely virágport szállít, elősegítve a magképződést.

Fotó: HVG zCast

A háziméheket a méhészek védik a betegségek és kórokozók ellen, és oda viszik őket, ahol megfelelő virágkínálat van. A vadméhek helyhez kötöttek, mindig helyben kell megtalálniuk a szükséges virágforrásokat, mivel őket nem viszik tovább a méhészek. Vannak köztük szociálisak, de a legtöbbjük magányosan él, egyedül készít ivadékbölcsőt. Más megporzó rovarok, például lepkék vagy legyek, nagyobb távolságokat is megtehetnek, de ők is a számukra szükséges virágforrásokat preferálják egy szűkebb táj környezetben.

A megporzók nem taxonómiai, hanem funkcionális besorolás, a virágokat látogató rovarokra utal. Jelentőségük abban rejlik, hogy ökoszisztéma-szolgáltatást nyújtanak, a beporzást. Ez a szolgáltatás nemcsak a természetes környezet védett növényeinek magtermelését biztosítja, hanem a

termesztett növények termését is. A termesztett növények 75%-a (globális szinten ennél nagyobb százalék is) valamilyen módon függ a beporzástól. Ha a beporzás elmaradna, az élelmiszerboltok termékeinek 75%-a eltűnne.

A megporzók globális szintű csökkenése megfigyelhető. Emellett alapvető biodiverzitás-csökkenés is tapasztalható, amelynek a rovarok különös kárvallottjai. Egy német kutatás szerint az utóbbi 25 évben 75%-kal csökkent a rovarok száma (egészen pontosan a biomasszája). Ezt mi magunk is észrevehetjük például, ha autóval utazunk. Régebben gyakran kellett megállni és megtisztítani a rovaroktól a szélvédőt, most már erre nincs szükség.

A háziméhek esetében a fő problémát globálisan az emberi beavatkozások okozzák, mint például a méhészeti kezelési technológiák, a mezőgazdasági permetezés, valamint új patogének és károsítók megjelenése, mint a Varroa atka. A növényvédő szerek, főként a rovarölő szerek, súlyosan érintik őket.

A vadon élő megporzókat más tényezők is sokkal jobban érintik, mint például a klímaváltozás, inváziós növények, urbanizáció, szárazodás és szélsőséges időjárási körülmények. A legjelentősebb negatív tényező azonban a tájhasználat megváltozása és a tájak átalakítása. A mezőgazdaság a szárazföldi területek körülbelül 50%-át hasznosítja, így a kedvezőtlen mezőgazdasági gyakorlatoknak van a legnagyobb hatása. Az intenzív gazdálkodás, a növény-

védő- és gyomirtószerek használata, amelyek eltüntetik a virágzó gyomnövényeket (melyekre sok megporzórovar specializálódott), mind problémát jelentenek. Ezt erősíti a klímaváltozás okozta szárazodás, a nem okszerű vízgazdálkodás, valamint az inváziós és/vagy délről jövő állat és növény fajok megjelenése, amelyek kiszorítják az őshonos fajokat, vagy átalakítják az élőhelyeket.

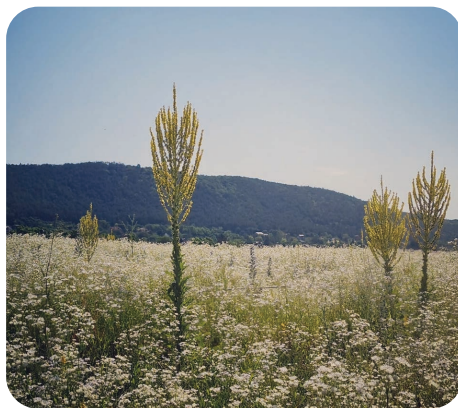
Magyarországon a helyzet még relatíve jobb, mint más fejlett régiókban, például az USA-ban, Kínában, vagy Nyugat-Európában, ahol a „kaptárelhagyás” jelensége megfigyelhető. Nálunk még jelen vannak a vadon élő beporzó közösségek, és a háziméh-populáció is világszinten az egyik legmagasabb. Ez lehetőséget ad arra, hogy még ne a visszatelepítéssel, hanem a veszélyeztető tényezők elkerülésével foglalkozunk, megvédve a meglévő populációkat. Azonban itthon is látszódnak már a problémák jelei a táj átalakítása, az intenzív szántóföldi gazdálkodás és a klímaváltozás miatt. Fontos, hogy most még van lehetőségünk megőrizni valamit, és visszafordítani ezeket a folyamatokat.

A regeneratív mezőgazdaság - ideértve minden környezetkímélőbb alternatív mezőgazdasági módszert, mint a permakultúra, helyi termékek, kosár közösségek, közösségi kertek, ökológiai gazdálkodás - segíthetnek a biodiverzitásnak és a beporzórovaroknak. Az állattartás is lehet pozitív hatású, ha megfelelően, legeltetéssel történik, javítva a talajéletet és gazdagítva a növény- és rovarvilágot.

Globális szinten a megporzók hiánya az élelmiszerválaszték csökkenéséhez és az árak növekedéséhez vezetne. Gondoljunk azokra a felvételekre, amikor Kínában emberek guggolnak a fákon és ecsettel porozzák meg a virágokat. Például a kávé és a kakaó termesztése is nagymértékben függ a megporzóktól, azokat el is felejthetnénk megporzók híján. Az állati és tejtermékek előállítására is érintett lenne, mivel takarmányuk előállítására sokszor a beporzásnak köszönhető.

Magánemberként is sokat tehetünk. A vásárlásainkkal szavazhatunk: biotermékek és olyan védjegyek keresése, amelyek a biogazdálkodást támogatják (kevesebb nö-

vényvédőszer, gyomirtó nélküli területek, jobb élőhelyek). Ajánlott a helyi méhészetektől vásárolni mézet, mivel Magyarországon magas a háziméh-sűrűség, és a kis méhészetek általában gondosabban bánnak a méhekkel, mint a nagyipari termelők. A házi méretű méhészkedés összességében pozitívan hat a környezetre és a biodiverzitásra.

Akár egy kis erkélyen is sokat tehetünk, ha egész évben virágzó növényeket ültetünk balkonládákba. Rovarhotelek kihelyezése nagyban segíthet a magányos méheknek és hasznos darazsaknak. Nem kell tőlük félni, a legtöbbször jámborak, „nagyon akarni kell”, hogy megharapjanak, csípjenek. Viszont azért is hasznosak, mert kártevőket (például poloskákat, hernyókat, levéltetveket) is gyérítik. Fontos megismerni ezeket az állatokat, hogy csökkentsük a félelmünket. Mutassunk példát gyerekeknek is és ne csapkodjuk őket. A darázsgarázsba, méhhotelbe beköltöző lények ráadásul legtöbbször nem is képesek ártani.

Kerttulajdonosok számára javasolt nem golfgyepet fenntartani, hanem hagyni, hogy virágzó növényfajok felnőjenek a fűben. A kaszálást/fűnyírást változatosan érdemes végezni, mozaikosan nyírva a gyepet, virágzó foltokat hagyva, hogy mindig legyen táplálék a megporzóknak. Lehet ezt esztétikusan is művelni, jó példák vannak erre. Virágos területeket is létrehozhatunk őshonos vetőmagokkal, minél változatosabb keverékkel, amely egész évben virágzik. Kaphatóak ilyenek itthon is. Különösen fontos ez a nyár közepi, nyár végi időszakban, amikor hiány mutatkozik a virágkínálatban.

A városi méhlegelő projektek (például Budapesten, Veszprémben, Székesfehérváron, Szegeden) hiánypótlóak. A méhészek „méhlegelőnek” a tömegesen virágzó növényfajok (pl. akác, repce) egybefüggő területét nevezik. Azonban a vadon élő

megporzók esetében a méhlegelő olyan területet jelent, ahol változatos virágkínálat van egész évben, koratavasztól akár őszig. Fontos, hogy a vadméhek, amelyek csak néhány hétig vagy hónapig élnek, aktív időszakukban megtalálják a szükséges virágforrásokat. Ennek hiányában elköltöznek, vagy kipsztlunak az adott területről.

A városi méhlegelő projektek nagyon pozitív eredményeket mutatnak: már a ritkább kaszálással is szignifikánsan nőtt a megporzók száma. A „szép” fogalmának megváltoztatása kulcsfontosságú: nem a rövidre nyírt pázsit tujával, esetleg homogén tulipán ágyással, hanem a változatos vadvirágok tarkította parkrészeket segítenek a méheknek. Az ilyen projektek egyre népszerűbbek, lakosok által is egyre elfogadottabb és egyre több vidéki város csatlakozik hozzájuk.

Áron látta a nagyszüleit veteményesben dolgozni és eredetileg mezőgazdasággal szeretett volna foglalkozni, de rájött, hogy az intenzív módszerek kárt okoznak az élővilágnak. Felfigyelt azokra az alternatív módszerekre (regeneratív mezőgazdaság, permakultúra, ökológiai gazdálkodás, tradicionális gyümölcshortobács és állattartás...), amelyek segítenek az élővilágnak a termelés során. A gödöllői egyetememen Sárospataki Miklós professzor vonta be a vadméhekkel kapcsolatos kutatásokba, ami elmélyítette érdeklődését. A megporzók védelme egyszerre védi a természetet és az emberi jólétet, fenntartva az ökoszisztéma-szolgáltatásokat. Ez a téma összekapcsolja a természet szeretetét, a gazdasági tényezőket és a társadalmi jólétet.

A végső üzenete Áronnak az, hogy a méhek és megporzók rendkívül sokszínű és fontos közösség, sokban függünk tőlük és számos eszköz áll rendelkezésünkre, hogy tegyünk értük, a mezőgazdasági rendszerek támogatásától a vásárlásainkon keresztül a saját kertünkben/teraszunkon végzett tevékenységünkig.

Lapunk kérdésére Áron elmondta, hogy szívesen segít tanácsokkal bárkinek, aki Pilisborosjenőn a kertjét megporzóbarát módon akarja kialakítani vagy átalakítani.

Összeállította, fotók: Frivaldszky Bernadett

Miért kulcsfontosságú a póráz a természetben?

Együtt a felelős természetjárásért

■ Az elmúlt hetekben a falu határában kihelyezett, a kutyák pórázon történő sétáltatására figyelmeztető táblák sokakban vetettek fel kérdéseket. Szeretnénk ezért részletesen elmagyarázni, miért elengedhetetlen ez az intézkedés, és miért kiemelten fontos a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósággal és a Pilisi Parkerdő Zrt.-vel kötött háromoldalú megállapodásunk keretében, hogy támogassuk a természetvédelmi céljait.

A természetvédelem ereje – A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága és a Pilisi Parkerdő Zrt. szemszöge

A Pilisborosjenő körüli területek rendkívül gazdagok természeti értékekben, és számos védett, sőt fokozottan védett növény- és állatfajnak adnak otthont. A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága és a Pilisi Parkerdő Zrt. elsődleges feladata ezen egyedi ökoszisztémák megőrzése a jövő generációi számára.

Póráz nélkül kószáló kutyák jelentős zavaró hatással lehetnek a vadon élő állatokra. Egy szabadon futó kutya már pusztán a jelenlétével is stresszt okozhat a vadaknak,

különösen a költési és szaporodási időszakban. A kutyák ösztönösen üldözhetik az állatokat, ami energiát von el tőlük, megzavarja táplálkozásukat vagy akár elmenekülésre kényszerítheti őket a búvóhelyükről. Ez súlyos következményekkel járhat, különösen a fiókákra, vagy a fiatal állatokra nézve. Nem ritka, hogy egy kutya által felvert állat elmenekülve véletlenül útra téved, vagy akár ragadozó áldozatává válik.

Fontos megérteni, hogy a kutyák még akkor is zavarhatják a vadállatokat, ha nincsenek tudatában annak. A szaguk, a mozgásuk, de még a játékos ugatásuk is riadalmat kelthet. A pórázon sétáltatás tehát nem csupán egy szabály, hanem egy felelősségteljes cselekedet, amellyel közvetlenül hozzájárulunk a helyi élővilág nyugalmanak és biztonságának megőrzéséhez.

A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságának és a Pilisi Parkerdő Zrt. logója a táblákon azt jelzi, hogy ez egy közös, összehangolt erőfeszítés a természet védelme érdekében, amelyhez Pilisborosjenő is partnerként csatlakozott.

Pilisborosjenő és a Duna-Ipoly Nemzeti Park, valamint a Pilisi Parkerdő közötti háromoldalú megállapodásunk túlmutat a pusztai szabályozáson. Mi abban vállaltunk szerepet, hogy támogatjuk a természetvédelmi célja-

ikat, beleértve a lakossági kommunikációt is, annak érdekében, hogy a lakosság minél inkább megértse a természetvédelem fontosságát.

Cserébe mi is rendkívül sokat kapunk tőlük. Ennek egyik kiemelkedő példája az örökzöld program a falu határában. Ez az együttműködés mindannyiunk javát szolgálja, egy élhetőbb és harmonikusabb környezetet teremtve.

Kisróka az Ezüsthelyen: a kép készülte után közvetlenül póráz nélkül vezetett kutyák jelentek meg a helyszínen

Négy lábú barátaink védelmében: A póráz a kutyát is védi

Sokan gondolják, hogy a kutyájuknak tesznek jót a szabad mozgással, de a póráz elhagyása komoly veszélyeket rejt a kedvencünkre nézve is:

Vadon élő állatokkal való találkozás: Egy találkozás egy vaddisznóval, rókával vagy borzszóval súlyos, akár végzetes sérülésekkel is járhat a kutya számára.

A kutyák elől szakadékba ugrott lóról készült fotó Pilisborosjenőn – Forrás: Facebook/Farkas László

A kutya az erdei állatokkal vagy azok ürülékével, tetemével való találkozáskor súlyos, akár emberre is veszélyes betegségeket kaphat el, ezeket esetlegesen átviheti gazdáira, más személyekre is. Ilyen például a kisragadozók által terjesztett veszettség, számos parazitás megbetegedés vagy a vaddisznó által terjesztett, a kutyára nézve halálos Aujelszky-kór.

Balesetek: A kutya egy árokba, gödörbe eshet, vagy kiszaladhat egy forgalmas útra.

Korábban sajnos már történt a faluban lovas baleset is egy elszabadult kutya miatt, ami mind a lovasra, mind a kutyára nézve tragédiával végződhetett volna.

Konfliktusok megelőzése: Ahogy azt több lakossági panasz is jelezte, a szabadon engedett kutyák gyakran támadnak más kutyákra vagy akár emberekre is. A póráz használata ezeket a konfliktusokat is segít elkerülni.

Gondolkodjunk együtt a jövőn!

Megértjük, hogy a póráz használata korlátozásnak tűnhet, de reméljük, hogy a fentiekben bemutatott érvek rávilágítanak a mélyebb összefüggésekre. A pórázon sétáltatás nem csupán egy szabály betartása, hanem egy felelősségteljes döntés, amellyel hozzájárulunk

Muflont támadtak meg kutyák a Börzsönyben, ott volt a gazda is (Forrás: DINPI)

lunk a Pilisborosjenő körüli természeti értékek megőrzéséhez, a vadállatok védelméhez, és nem utolsósorban, a lakótársak és saját kedvenceink biztonságához.

Kérjük Önöket, gondolkodjunk együtt a jövőn! A közös erőfeszítéssel és a szabályok betartásával biztosíthatjuk, hogy Pilisborosjenő továbbra is egy olyan hely maradjon, ahol a természet és az ember harmonikusan él együtt. Ezért a témában lakossági fórumot szeretnénk szervezni.

Köszönjük megértésüket és együttműködésüket!

Tájékoztatás önkéntes munkában

Tóth Tamás, helyi lakos önkéntes munkában tájékoztató táblákat helyezett ki több helyre a falu környékén. Trénerként "bennem van egy olyan attitűd, hogy ha valami nem jó, akkor azon változtassunk. Szólunk, jelezzük, kommunikáljuk. ... Gyerekkorom óta járom az erdőt. Nekem az erdő és a vadállatok előrébb van, mint a háziállatok. Az vagyok aki szeret a természettel együtt élni. ...amikor látom, hogy kutyák szabadon rohangálnak le és fel az erdőben, akkor úgy gondolom hogy ez gond." Tamás emellett túravezető és az Ürömi Menhely önkéntese is, ennek keretében kutyákat is sétáltat, és

gyakran találkoznak póráz nélküli kutyákkal és ebből fakadó mindenféle problémás helyzetekkel. De az is motiválta, hogy a szomszédjának a pórázon sétáltatott kutyáját megtámadta egy póráz nélkül sétáltatott kutya. Úgy kellett lerángatni ezt a kutyát a másikról, a gazda pedig félvárról vette a dolgot, hogy hát a kutyák már csak ilyenek. "Az is bennem volt alapvetően, hogy zavarnak a szabálytalanságok." Sajnos Tamás a kezdeményezésért heves támadások kereszttüzébe került és a táblák közül többet szinte azonnal eltávolítottak illetve megrongáltak, úgyhogy kihelyezésük félbeszakadt.

Szűcsné Mércse Adrienn gyepmester elmondta, hogy fontos a lakosság szemléletformálása, ennek köszönhetően már alig vannak olyanok, akik például láncon tartják vagy önsétáltatják a kutyát. 2012-2013-ban, amikor a környéken dolgoz-

ni kezdett, ezek még gyakori helyzetek voltak. Bízunk benne, hogy a lakosok is be fogják látni a póráz szükségességét és ezen a téren is szabálykövetőek lesznek a közeljövőben.

Frivaldszky Bernadett

■ Híreink a némettség életéből

Új taggal kiegészült testület, sikeres fellépések, közösségi élmények

Ajúlius 8-án megtartott Német Nemzetiségi Önkormányzati ülésen kiegészült testületünk. Letette a képviselői esküt Sturz László képviselőtársunk, aki a lemondott dr. Schieszl Ferenc helyét vette át. Így most már ismét teljes létszámban tudjuk döntéseinket meghozni.

A sikeres aldebrői szereplés után 25-én a Hősök napi megemlékezés következett. Május utolsó vasárnapján mint minden évben hősök napja alkalmából a Templom kertben lévő hősi emlékművet koszorúztuk meg. Tömöri Balázs polgármester az Önkormányzat, Heves László elnökhelyettes a Német Nemzetiségi Önkormányzat nevében helyezte el a megemlékezés koszorúját. Május 30-án a Tájházban tartottuk meg az első Stammtisch (Törzsasztal) beszélgetést a falu régebbi életéről. Első alkalommal Meggyesi Jánosné sz. Sturcz Irmus és férje Meggyesi János voltak vendégeink. Miután éppen közeledett a búcsú, a régi búcsúk emlékei volt a fő téma. Remélem a következőt még nagyobb érdeklődés kíséri. Egy kis összefoglaló Windisch László jóvoltából megtekinthe-

tő a Youtube csatornán. Ezúton is köszönjük neki az elkészítést. Június 14-én került megrendezésre a búcsú alkalmából a hagyományörző Sváb Kórus és Néptánc találkozó a Deutschklub Weindorfer Singkreis rendezésében. A házigazdák mellett a tágabb környékbeli kórusok és táncsoportok vettek részt. A műsor után a Donamusikanten sramli zenéjére táncolhattak az érdeklődők. Június 30-án a Tájház adott otthont a steinheimi Musikverein Steinheim zenekar pilisborosjenői koncertjének. A műsor előtt Perlinger Györgyi elnök a Német Nemzetiségi Önkor-

mányzat, Tömöri Balázs polgármester az Önkormányzat nevében köszöntötte a steinheimi illetve a helyi vendégeket.

Ezután Holger Weise Steinheim polgármestere és Jan Jäger az együttes vezetője köszöntötte a vendégeket, köszönve a meghívást is. Ezután került sor a nagyszerű koncertre, aminek

Június 21-én dalkörünk és tánckarunk Visegrádon vett részt nemzetiségi napon, ahol mind a Deutschklub Weindorfer Singkreis, mind a Spätlese Német Nemzetiségi Táncsoport nagy sikert aratott és már most meghívást kapott a jövő évi rendezvényre.

Most kicsi nyári szünet következik mindenkinek, utána jöhetnek az őszi feladatok, fellépések.

Néhány előzetes az őszi programokról: a Spätlese Német Nemzetiségi Táncsoport szeptember 20-án Budafokon lép fel, szeptember 26-án a Deutschklub Weindorfer Singkreis Óbuda szüreti rendezvényén lesz jelen, majd október 4-én a Faluszüreten szerepel mind a Singkreis mind a Spätlese.

Ha valaki kedvet érez akár énekelni akár táncolni, és meg szeretné ilyenformán ismerni vagy bepillantani egy itt élő nemzetiség kultúrájába, azt szeretettel várjuk.

Minden kedves olvasónak jó nyarat kívánok!

*Heves László
elnökhelyettes
Német Nemzetiségi
Önkormányzat*

Apának lenni

Szülőnek lenni nem könnyű. Útkeresés a javából. Mindannyian szeretnénk következetes, hiteles és önazonos szülők lenni, de nem mindig megy egyformán. Az úton néha elfáradunk, tehetetlenné válunk, máskor könnyedén megbirkózunk a szülőség kihívásaival.

Szerencsére az apák egyre aktívabban vesznek részt a gyermeknevelésben és törekszenek arra, hogy jelen tudjanak lenni a gyermekeik életében. Mindez

nem könnyű, hiszen az apák egyfajta elvárással vannak önmaguk felé a családfenntartó szerepet illetően, így sok időt töltenek munkával. Pedig jelenlétük a családban nélkülözhetetlen. A férfi minőségi jelenléte nem csak a gyerekekre, hanem az anyára is hat.

Jó szívvel ajánlom Szél Dávid tanácsadó szakpszichológus Apapara című könyvét, mely szórakoztató, ugyanakkor elgondolkodtató olvasmány a szü-

lősegre készülőknek és a már gyakorló apák számára is. A szerző könyvében a gyermeknevelés izgalmas témakörét, örömeit és kihívásait járja körbe. A könyv segítséget nyújthat abban, hogy a férfi megtalálja a szerepét az új családi felállásban és konkrét ötleteket kaphat, hogyan érdemes csinálni vagy nem csinálni. Ahány apa, annyiféle lehetőség nyílik, hogyan lehet elég jó apává válni. Ami talán a legfontosabb, hogy az apa szerepre is tudatosan érdemes készülni, időnként nem árt megállni és reflektálni a szülői működésre. A gyermeknevelési feladatok mellett az apák se felejtsek el az önmagunkra szánt időt, mert meghálálja magát. Több energia és figyelem jut a családdal töltött idő során egymásra.

Figyeljünk a másikra, szülőként lássuk meg a törekvéseit, szándékait! Ismerjük el a másik szülő erőfeszítéseit! Merjünk önmagunk lenni szülőként, apaként! Nem kell tökéletesnek lenni, ér hibázni. Elég, ha az apa elég jó szülő.

Szép nyarat, feltöltődést!

Petromán Anikó

tanácsadó szakpszichológus

Fotómontázs: Frivaldszky Bernadett

Kötelező olvasmány szorongás nélkül

Fontos, hogy az első olvasmányok élvezetesek, érdekesek és sikerélményt nyújtsanak legyennek.

Nyáron egy könyvvel elvonulni, gondtalanul olvasni, elkapni egy izgalmas történet fonalát - milyen jó is, ha az ember szeret olvasni, és milyen jó, ha a gyerekek szeretnek olvasni.

„A Waldorf-iskolákban az olvasás tanítása nem siettetett folyamat - mondja Mester Zsuzsanna osztálytanító, - meséken, képeken, mozgáson és ritmikus gyakorlatokon keresztül történik, így a betűkhöz élmények kapcsolódnak. Min-

den gyerek a saját tempójában haladhat, a cél a belső képalkotás és a nyelv szeretetének megalapozása.

„Az írás-olvasás tanítását hároméves ciklusként kezeljük - mondja Szalai Szilvia osztálytanító -, bár a gyerekek

többsége már korábban megtanul olvasni, a harmadik év végére egy új szakasz kezdődik: az olvasóvá nevelés. Éppen ezért idén itt nálunk, a Szent Márton Waldorf Iskolában a leendő negyedikesek személyre szabott olvasmányajánlókat kapnak. Mindenki olyan könyvet olvashat, amely érdeklődéséhez, lelki alkatahoz, technikai tudásához illeszkedik.”

A leendő ötödikesek Csukás István Nyár a szigeten című könyvét olvassák, mert az év során sok kalandos túrát tet-

tek, és ez a könyv pont erről szól. A leendő hatodikosok a Levél a királynak című izgalmas kalandregényt kapták nyárra, amely a következő év történelmi tanulmányaiba, a lovagkorba vezeti be őket.

A nyári kötelező olvasmány kiválasztása nemcsak a tananyaghoz igazodik. Az osztálytanító figyel arra, hogy a választott könyv témája a gyerekek lelki fejlődéséhez, életkorukhoz illeszkedjen, érzelmileg megszólítsa őket, és morális tartalommal is bírjon. Az így választott könyvet pedig biztosan fogják szeretni.

Demény Rózsa

Felkészülés szélsőséges időjárásra és infrastrukturális zavarokra Pilisborosjenőn

Javaslatok továbbgondolásra

■ *A klímaváltozás és az infrastruktúra elöregedése és terheltsége miatt egyre gyakrabban tapasztalhatunk szélsőséges időjárási viszonyokat – tartós hóhullámokat, heves zivatarokat –, valamint víz- és áramkimaradásokat. Fontos tehát, hogy a helyi lakosként tudatosan és előrelátóan készüljünk fel az esetleges rendkívüli helyzetekre.*

1. Általános felkészülés: otthoni alapfelszereltség

Egy váratlan krízishelyzet esetén az otthoni önellátás kulcsfontosságú. A következő tételek megléte minden háztartásban javasolt:

Ivóvíz és higiénia:

- Legalább 3-5 napra elegendő ivóvíz személyenként (1 főre napi 3-4 literrel számolva, főzésre és tisztálkodásra is)
- Zárt tartályok vagy ballonok víztárolásra
- Vízisztító tabletták vagy háztartási vízsűrők
- Nedves törölkendők, kézfertőtlenítők, antibakteriális szappan
- WC használatához víz nélküli lehetőségek: komposzt toalet, vészhelyzeti száraz WC, esővíz rendszeres gyűjtése nagyobb kerti edényekbe
- ne felejtsük meg a háziállataink táplálásának tartalékairól sem (száraz táp, elegendő itató víz)
- DMRV a tartós vízhiány esetében az önkormányzat épülete esetén tartályos ivóvíz vételezési lehetőséget állít fel

Élelmiszer:

- áramszünet esetén a hűtő- fagyasztó tartalma 6-24 óra alatt megromlik, ezek tartalmát rövid távon használjuk el lehetőleg
- Tartós, főzés nélkül is fogyasztható élelmiszerek (konzervek, energiaszeletek, müzli, instant ételek)
- Mobil gázfűző tartalék palackkal, kerti főzési és sütési lehetőség: tűzhely és tűzifa vagy faszén

- Kézi konzervnyitó, egyszer használatos evőeszközök

Világítás és energia:

- Napelemes, elemes LED-es zseblámpák, fejlámpák, fényfüzerek, mobil lámpák
- Elemlámpákhoz tartalék elemek
- Gyertyák, olajlámpák elérhető helyeken és gyufa vagy öngyújtó hozzájuk
- Akkumulátoros vagy kézi tekerésű vészáradó, lehetőleg USB-töltő funkcióval.
- PMR rádió (walkie-talkie)
- Napelemes vagy kézi hajtású töltő okostelefonokhoz, háztartási eszközökhöz
- weben kaphatók háztartási méretű szélenergiát hasznosító házi erőforrások is
- Tartalék akkumulátor, power bank, legalább 10 000 mAh kapacitással
- Aggregátor, ami egyedi fogyasztókat táplálhat, vagy akár a teljes háztartást el tudja látni átmenetileg árammal
- laptopok akkumulátorait tartsuk feltöltött állapotban, ezek tudják a mobil telefonokat is tölteni

Fűtés / hűtés:

- Takarók, hőtároló fólia (túlélő fólia)
- Kéményes házaknál hordozható, zárt égésterű fatüzelésű kályha vagy vegyestüzelésű eszköz
- Nyári hónapokban hűsítő eszközök, például akkumulátoros ventilátorok vagy hűtő törölközők
- Ház szigetelése, befuttatása, ablakok külső árnyékolása

Károk elhárításához:

- Minél több kézi és akkumulátoros szerszám (a szerszámok akkumulátorait is tartsuk feltöltve!), például:
- fűrész - lehetőleg akkumulátoros -, ágvágó leszakadt ágakhoz
- lapát, hólapát
- talicska, molnárkocsi
- létra

Kommunikáció:

- Rádió (vészhelyzeti adások), lehetőleg elemes vagy tekerős.
- Hagyományos vezetékes telefon, ha van.

Egészség:

- Multivitamin, kötelező gyógyszerek elegendő mennyiségben
- Elsősegély doboz
- Elsősegély könyv

2. Fenti eszközökön túl mit tegyünk és mivel készülünk?

- Ha csak kis területen van áramkimaradás a faluban, adjunk át egymásnak hosszabbítókön áramot és ajánljunk fel üres helyet a hűtőnkben.
- Mobilok, laptopok, tartalék akkumulátorok és eszközök töltöttségének folyamatos ellenőrzése
- Elektromos kapukhoz manuális nyitási lehetőség ismerete.
- Ne a fagyasztó legyen a fő tartósítási mód, hanem például a befőzés, aszalás.
- Fontos adatok, fájlok papíron is legyenek elérhetők (pl. orvosi dokumentumok, bankszámlaszámok)
- Legyen olyan hobbynk is, ami áram nélkül is végezhető és segíti az idő múlását. Például olvasás kis led olvasólámpával, társasjáték, kézimunka, barkácsolás és ha lehetséges szabadban lenni, akkor kirándulás, sport, kertészkedés. Szoktassuk magunkat az offline élethez fokozatosan, egész évben.
- Legyen olyan tevékenységünk, amivel gyorsan meg tudjuk magunkat nyugtatni. Meditáció, jóga, légzéstechnikák...
- Törődjünk a fizikai kondíciókkal is, ha testileg egészségesek vagyunk, jobban meg tudunk bírkozni ilyen helyzetekkel a gyakorlati teendők miatt és mentálisan is jobb állapotban leszünk.
- Otthoni víztárolók legyenek folyamatosan feltöltve (WC-öblítésre külön tartályban gyűjtött esővíz is megfelel).
- Ismerjük a legközelebbi közfolyókat, tűzcsapokat.
- Hirdetőtáblák figyelése. Az Önkormányzat az online web csatornák mellett offline a Hivatal ajtajánál helyezi ki a fontos információkat, ezek figyelése is célszerű lehet (tervezzük bővíteni a hálózatukat, átgondoljuk hangosbemondó beszerzését is autóhoz és vészhelyzeti team felállítását mindezek átgondolásához)
- Személyes kapcsolati háló kialakítása a szomszédokkal – szomszédosági segítségcsoport
- Helyi önkormányzati hírlevélre feliratkozás: pilisborosjeno.hu/feliratkozas
- Pilisborosjenő honlapjának (pilisborosjeno.hu) és Facebook oldalának figyelése, bekövetése (figyelem, van egy álldal is!)
- Otthoni dokumentumcsomag összeállítása: személyi okmányok másolata, TAJ-kártya, biztosítási papírok, gyógyszerlista, orvosi előzmények
- Legyen otthon készpénz is, hátha gond van az ATM-mel
- Szomszédosági háló: legyünk jóban egymással, mindenkinek szüksége lehet segítségre! Készüljünk együtt szomszédainkkal – különösen az idősek, mozgáskorlátozottak és kisgyermekes családok veszélyeztetettek. Szervezzünk helyi készenléti csoportot (pl. kinek van kútja, feltöltött medencéje, szerszámai, fizikai ereje, autója, kerékpárja, kerti

kemencéje, egészségügyi tudása, felesleges termése, gyermekvigyázó kapacitása, barkács készsége, hűvös verme...).

Összeállította: Frivaldszky Bernadett

Telefonszámok jól látható helyre

Egységes európai segélyhívó szám: 112

Mentők: 104 Tűzoltóság; 105 Rendőrség; 107

A helyi Önkéntes Tűzoltó Egyesület is központi riasztásra tud leggyorsabban kivonulni, így azt kéri, szükség esetén a 105-öt vagy a 112-t hívjuk. A körzeti megbízott rendőr szintén kéri a 107-et vagy a 112-t hívni.

Belföldi tudakozó: 11824

Közmű

ELMŰ (áramszünet, közvilágítás): +06 80 38 39 40

DMRV (vízhiány, csőtörés): +3627511511

Tigáz (gázszivárgás): +06 80 300 300

Hulladékszállítás: Vertikál Group +0622576-070, ügyfel-szolgalat@vertikalgroup.hu

Kéményseprés: 1818/9-es menüpont (bővebb információ: kemenysepres.katasztrofavedelem.hu)

Közlekedés

VOLÁN (MÁVDIREKt): +36 (1) 349 49 49 vagy +36 (30) 499

4999 vagy +36 (20) 499 4999 vagy +36 (70) 499 4999

Posta: +36 (26) 336-028

Vadkár bejelentés (falu belterületén észlelt vadak)

vadkar@pilisborosjeno.hu

Vadtetem esetén hívja a +36 20 530 0003-as számot.

Gyepmester

Szűcsné Mércse Adrienn

Polgármesteri Hivatal: +36 26 336 028

Közterület felügyelő

Pintz Tibor kozterulet@pilisborosjeno.hu

+36 30 605 2577 +36 26 336 028 /114 mellék

Család- és Gyermekejélti Szolgálat: +36 (30) 493-4836

Gyermek háziiorvosi rendelő

+36 26 536 033, +36 26 550 097, +36703128587 varazs-mano@gmail.com

Felnőtt háziiorvosi rendelő

Dr. Kovács Levente recept.pbj@gmail.com +36 26 336 308

Dr. Herczeg Livia rendelopbj@gmail.com +36 26 364 191

Készenléti ügyelet

(amikor az orvos házhoz tud kimenni szükség esetén): A napközbeni

készenléti ügyelet ügyében ahhoz az orvoshoz lehet fordulni, aki abban

a napszakban egyébként is rendel. Nappali ügyelet 7:00 és 17:00 óra

között van. Azon túl hívja a központi ügyeleti számot: 1830!

Életveszély

gyanúja esetén hívják a mentőt a 104-es vagy 112-es telefonszámon!

Társadalombiztosítóval szerződött fogorvosi rendelő

dr. Bernád Zsolt +36 70 660 16 88

Farkas patika: Mester utca 10. +36 (26) 336-028, Ürömi pa-

tika: +36 26 350 147, Non-stop Patika Pilisvörösvár: Pilisvö-

rösvár, Fő u. 109. +36 26 593-953,

Óbuda Patika non-stop: III. Vörösvári út 84. +36 1 368 6142

Állatorvos: Kockakutya - dr. Hatvany Gábor: Pilisborosjenő,

Fő u. 45. Telefon: +36 70 605 6166

■ Iskolai hírek

Vakáció!

Június minden iskolás számára a viszszafelelést, a várakozást rejti magában, amikor már mindenki fáradt, de még összeszedi az utolsó energiáit. Ekkor van az ideje az osztálykirándulásoknak, a közös osztályprogramoknak, az iskolagálának, a pünkösdi király és királynő választásnak, a sportnapnak, a

ballagásnak és a tanévzárónak. Idén se volt ez másképpen. Az 5.a osztály Zánkára ment, szülői segítséggel kibővített tanösvényünket felavattuk, zeneiskolánk tanévzáró koncertje ismételen fantasztikus volt. Június 13-ára, az iskolagálára

diákok, tanárok, szülők együtt készültek. A gálával egy időben az Érdi Tankerületi Központ Pedagógusnapjára ünnepségének keretén belül iskolánk több tanára is kitüntetést vehetett át. Szövényi Luxné Csányi Krisztina Aranycsengő Díszoklevelet kimagasló szakmai munkájáért, Fodor Alice, Molnár Marianne, Ságiné Sebők Magdolna Szolgálati Emlékérmel

vehetett át, ők azok, akik legalább 25 évén keresztül a gyermekek, tanulók nevelése-oktatása érdekében tevékenykedtek és kiemelkedő munkát végeztek.

Június 17-18-án kiürült az iskola, minden osztály kirándulni ment, a felsősök ottalvós kiránduláson vehettek részt, míg az alsósok egynaposon. Bejártuk az országot, voltunk Szegeden, Balatonon, Visegrádon... Az alsóbb évfolyamok strandoltak, számháborúztak, tűzoltóságot látogatták meg... A kirándulásból éppen csak hazaérve, a nyolcadikosok lelkesen készültek a bolondballagásra, a ballagásra, az alsósok pedig a pünkösdi király és királynő választás erőpróbáiban mérhették össze ügyességüket. Aztán végre érkezett a szeptember 1-je óta várt utolsó tanítási nap, amikor az iskola díszbe öltözött, kicsik és nagyok együtt díszítették az iskolát a ballagók számára. Ezen a napon délután iskolánkba is látogatott a Musikverein Steinheim, amelynek tagjaival magyar zeneoktatásról beszélgettünk. Este pedig a nyolcadikosainktól

vettünk búcsút. Iskolánkban hagyomány, hogy a nyolc éven át kitűnő tanulók polgármesteri díjat vehetnek át, idén And

rasi Viola, Cech Márton, Kopcsay Krisztina, Tóth Szonja és Várkonyi Dániel kapták meg. A tanévzárót a hőségriadó miatt a tornateremben rendeztük meg rövidített változatban. A tanévet idén 128-an teljesítették kitűnően. A tanév véget ért, jöhet a jól megérdemelt pihenés, nyaralás, szórakozás!

Vége VAKÁCIÓ!

■ Óvodai hírek

Nyári élet

A májusi ballagást követően még egy izgalmas program várt óvodásainkra. A Fő utcai épületben gyermeknap rendezvényt tartottunk. A gyermekek egy-egy óvodapedagógus vezetésével nyolc állomást látogathattak meg, ahol különféle ügyességi feladatokat teljesíthettek. Ezek között volt zsákban ugrálás, célba dobás, „kismadarak etetése” (szétválogató gyorsasági játék), horgászás, akadálypálya, célbalövés vízipisztollyal és játékok labdával. A program végén egy-egy tölcséres fagyalattal örvendeztetünk meg minden kis óvodást.

Június második felében óvodánkban is elkezdődött a nyári élet. Bár vitathatatlan tény, hogy az óvodás korú gyermekeknek is nagy szüksége lenne a nyári szünetre, az ott-hon töltött, az intézményi keretek között mindenképpen szükséges alkalmazkodásuktól és kötöttségektől mentes pihenésre, ezt sok család nem engedheti meg magának, hiszen nincs elég szabadság, nincs minden esetben

segítő nagyszülői háttér, míg a szülők dolgoznak, így igénybe kell venni néhány hétre az összevont csoportokkal működő óvodát. Ezt a hőség miatt óvodánk a Fő utcai épületben valósítja meg, hiszen itt jóval több az árnyékot adó fa, mint a Mindszenty utcai óvoda udvarán. A konyha is ott működik, így az ételt sem kell szállítani. Pedagógus kollégáimmal mindent megteszünk, hogy a gyerekek a nyári csoportokban is jól érezzék magukat, kapcsolódni tudjanak a számukra még nem ismert pedagógusokhoz, új barátokat találjanak. Az udvaron páraput állítottunk fel a hőség elviselésének érdekében. Nagy homokozó, hinták, mászókak állnak a gyerekek rendelkezésére, de barkácsolásra, rajzolásra is adunk lehetőséget. A labdás játékok is nagy vidámságot okoznak minden nyáron a gyermekeknek.

Természetesen az óvodai dolgozóknak is szükségük van feltöltődésre, pihenésre, mi is próbálunk a lehető legtöbb időt családjainkkal, kikapcsolódással tölteni, ennek ellenére mi óvodapedagógusok nyáron sem tétlenkedünk. Több kollégánk a nyári hetekben továbbképzéseken vett részt. Nagy örömmel, lelkesedéssel és sok munkával készülünk már most a következő nevelési évre, ahová már új ovisainkat is várjuk.

Leendő óvodásaink szüleit az első szülői értekezletre a Fő utca 41-be várjuk augusztus 26-án 16:30-tól. A bölcsődében augusztus 27-én kerül sor az első szülői értekezletre szintén 16:30-tól.

*Fazekasné Schieszl Mónika
német nemzetiségi óvodapedagógus*

A Humánfejlesztési projekt programjai a Faluházban

Dátum	Esemény	Leírás
Hétfőnként 10 órától	Mozgásterápia a demencia ellen	Mozgásterápiás foglalkozás, a központi idegrendszer funkcióinak megőrzéséért Kis Judittal.
Szeptember 3., 10., 17., 24., és október 1.; 14 órától	Szenior örömtánc	Kíméletes közösségi tánc idősöknek. Segít az Alzheimer és a demencia megelőzésében. Oktató: Kis Judit
Szeptember 4., 13 óra	Áldozattá válás elkerülése 1.	Méri István bűnmegelőzési előadó a besurranó tolvajok módszereiről, elkerülésükről.
Szeptember 10., 17 óra	Szülésfelkészítő előadás	Oláh Tímea védőnő előadása a szülés módjairól, lelki-testi változásokról. Minden kismama babacsomagot kap ajándékba! Regisztráció: refi.veronika@pilisborosjeno.hu
Szeptember 11., 17 óra	A bolygóideg szerepe testünk működésében	Mák Andrea előadása a leghosszabb agyidegről, a bolygóidegről (nervus vagus).
Szeptember 23., 13 óra	Áldozattá válás elkerülése 2.	Méri István bűnmegelőzési előadó előadása a telefonos és internetes csalásokról és kivédésükről.
Október 2., 17 óra	Ízületi kopás 50 év felett	Dr. Andrónyi Kristóf előadása a mozgásszervi betegségekről, felismerésükről és megelőzésükről.
Október 8., 13 óra	Áldozattá válás elkerülése 3.	Méri István bűnmegelőzési előadó előadása a biztonságos internethasználatról (pl. online vásárlások)
Október 11., 13:00-17:00	Érzelemszabályozás interaktív pszichológiai műhely	Petromán Anikó és Mariháziné Dombi Annamária tanácsadó szakpszichológusok workshopja a tudatosabb érzelmi jelenlét megteremtéséért. Regisztráció: refi.veronika@pilisborosjeno.hu
November 5., 17 óra	Védőoltások idős korban	Dr. Fehér Eszter előadásában eloszlatja a félelmeket a védőoltásokkal kapcsolatban.
November 12., 17 óra	Szív és érrendszeri betegségek megelőzése	Dr. Csányi Zsolt előadása a rejtve maradó szív- és érrendszeri kockázatokokról – mint a magas vérnyomás, koleszterinszint vagy cukorbetegség.

Nappali ellátás az Idősek Klubjában

Az Idősek Klubja, mint nappali ellátást nyújtó intézmény a saját otthonukban élők részére biztosít helyet, ahol az ellátást igénybe vevők jól érezhetik magukat, társas kapcsolataikat bővíthetik, építhetik, bekapcsolódhatnak tevékenységekbe, programokba, s mindezt úgy, hogy az a napi életritmusuknak megfelelő legyen. Azok az ellátási területen élő tizen-

nyolcadik életévüket betöltött személyek vehetik igénybe a szolgáltatást, akik önmaguk ellátására részben képesek, de egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szorulnak. Számukra segítséget nyújtunk életvitelük fenntartásában, egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik

megoldásában. Az idősök nappali ellátását igénybe vevők számára lehetőséget biztosítunk, igény szerint reggeli és meleg ebéd elfogyasztására, továbbá pihenésre, közösségi együttlétre, személyi tisztálkodásra és a személyes ruházat tisztítására. Helyet adunk a közösségi szervezésű programoknak, biztosítjuk, hogy a szolgáltatás nyitott formában, az ellátotti kör és a lakosság által egyaránt elérhető legyen. Az Intézménybe az általunk ellátott idősöket a lelki egyensúly megteremtéséhez, megőrzéséhez segítjük, melyekkel képessé válnak a megváltozott körülményekhez alkalmazkodni. A mentális ellátás során olyan tevékenységekről gondoskodunk, mely biztosítja az

életminőség megtartását, a szabadidő tartalmas eltöltését. Elsősorban szórakoztató foglalkozásokkal töltjük a délelőtti, társasjáték, barkóba, vetélkedők, közös ének, és hogy minden nap frissen tartunk mindenkit, a torna sem maradhat el. Az idősök aktívan és jókedvűen vesznek részt a mindennapi foglalkozásokban. A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások – s így az **idősök nappali ellátása** is, mint alapszolgáltatás – **igénybevétele önkéntes, írásbeli kérelemre történik.**

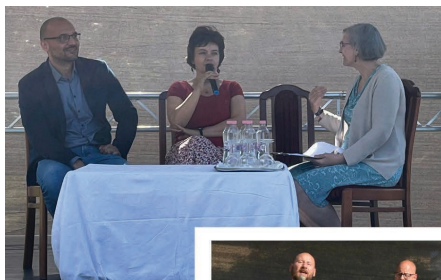
Idősök klubja
 Öröm, Ady E. u. 6.
 Telefon :06 26 350-162

Almási Magdolna
 Intézményvezető

Istenért és Érted

■ *Wilhelm Péter esperes, plébános írása*

Már egy hónap is eltelt a 2025. május 31-én megrendezett családi napunk óta. Arra vállalkoztam, hogy a sokak örömből, élményből megpróbálok egy szavakba öntött mozaikképet festeni.

2019-ben rendeztük meg első családi napunkat hagyományteremtő céllal. Sajnos eddig nem volt folytatása a Covid-járvány és megfelelő támogatás hiányában. Ezért is volt számomra nagy öröm, hogy mindkét hátráltató körülmény elhárult, és így nagy izgalommal vágtam bele a szervezésbe. Hamar sikerült ehhez segítőt keresnem, így állt össze a hatfős szervező bizottság. Kezdetektől célom volt, hogy mind az ürömi, mind a pilisborosjenői hívek közül is legyenek ebben a bizottságban, és majd a lebonyolításban segítő önkéntesek között is. Végül több mint negyven önkéntes segített mind két egyházközségből aznap, hogy minden olajozottan működhessen.

Kezdetektől nyitott programot képzelünk el, ne csak híveinket, hanem minden betérőt vártunk szeretettel községeinkből. Ez különösen is nagy öröm volt számomra, hogy elfogadták meghívásunkat olyanok is, akik nem szorosan hozzánk kapcsolódnak. Több mint kétszáz vendégünk volt, így vált a nap, ahogy ki is írtuk „nyitott körű rendezvényé”.

Dél előtt a szülői hivatásról és gyermeknevelésről volt szó szakemberek kerekasztal

beszélgetésén. Dr. Tésenyi Tímea mentálhigiénés szakember és Schuler Csaba addiktológiai konzultáns, pilisborosjenői hívők között. Sokan kaptak bátorítást és segítséget szülői küzdelmeikhez általuk. Ezután két

bűvész ifjú varázsolt el kisebbeket és nagyobbakat. Ezután a gyermekek a híveink adományából származó tombola ajándékokat nyerhettek meg. Az izgalmakat egy finom gulyásleves elfogyasztásával pihenhettük ki, melyet a Gundel étterem ajándékozott nekünk.

Délutáni kerekasztal beszélgetésen a papi-szerzetesi hivatással ismerkedtek meg az ott lévők. Ezen a kerekasztalon hivatásáról tett tanúságot Mohos Gábor püspök atya, Takács Klarissza és Hajós Ágnes ferences szegénygondozó nővérek és jómagam. Személyes hangvételi és őszinte szavakkal vallottunk, miért csodálatos Istenért és a ránk bízottakért élni, szolgálni.

Egész nap a gyermekek is megtalálták a nekik szóló lehetőségeket: kézműveskedés, arcfestés, ügyességi és szellemi játékok, vattacukorevés.

Napunkat Isten dicsőítésével zártuk szentségimádással és szentmisével. Mindkettőt Mohos Gábor püspök atya végezte, az Eucharist katolikus könnyűzenei zenekar zenei szolgálatával kísérve. Püspök atya adta át a szentmise végén a tombola főnyereményeit,

melyeket ajándékba kaptunk: a Gundel étteremtől, az Ürömi Esszenciától, a Carelika Kozmetika Magyarországtól, a gyerek tombola főnyereményét pedig az ürömi Csacska-Macska Játékbolttól.

Számomra az egész nap Isten ajándéka volt. Látni a gyermekek és felnőttek ragyogó arcát a sok öröm miatt, amik érték. Megtapasztalni az összefogás és önkénteseink fáradozásának és tapasztalatának örömét. Hallani azokat viszhangokat, hogy „ide el mertem jönni és még szentmisén is részt mertem venni”, „jó volt megélni, hogy így is lehet dicsőíteni Istent”, „érezhető volt Isten jelenléte, a testvéri szeretet”. No és igen azt is: „nem gondoltam volna, hogy ilyen profin megszervezték”.

Ilyen egy igazi ünnep, amit egy közösségként, a községeinkben közösen megélhetünk. Hálás vagyok Istennek, a segítőimnek, támogatóinknak és minden vendégünknek, hogy hozzájárultak ehhez a csodás napunkhoz.

Bizalommal tekintek a 2026-os évi családi napunk elé, hiszen ebből hagyományt szeretnénk teremteni továbbra is. Ha vendégünk voltál, azért, ha idén nem jöttél, akkor azért, már most meghívlak szeretettel a következő családi napunkra. Bízom benne, hogy Te is ilyen csodaként éled majd meg, mint én és még sokan mások ezt a napot.

Plébániai elérhetőségek

2096 Üröm, Fő utca 47. Tel. (+36) 26/950-879, és a Facebookon, és [szentgyorgyplebania.wix.com/plebania](https://www.szentgyorgyplebania.wix.com/plebania)

Iroda szolgálati idő:
hétfő 15:30-17:30; szerda 9:00-13:00
pénteken telefonos ügyelet:
15:30-18:00 óra
László Anikó: +36-20-984-0424

Plébániánknak szánt adományaidat hálás köszönettel vesszük az alábbi CIB Bank számlánkon:
Ürömi Plébánia: 10700392-71411589-51100005
Pilisborosjenői Plébánia: 10700392-71411534-51100005

Közösségünk hírei

Pilisborosjenői Önkéntes Tűzoltó Egyesület hírei

Kedves Lakosok, Támogatóink!
Engedjék meg, hogy ez alkalommal egy örömhírt osszunk meg a kedves olvasókkal. Több év próbálkozása, számos pályázat beadása után, pozitívan bírálták el a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. Magyar Falu Program Falusi Civil Alap által meghirdetett „civil közösségi tevékenységek és feltételeinek támogatása” elnevezésű pályázatra benyújtott anyagunkat. Hosszú ideje dolgozunk azon, hogy egyesületünk fenntartása, működése a lehető legfüggetlenebb lehessen a világ történéseitől úgy, hogy annak környezeti lábnyoma is minél alacsonyabb lehessen. Az utóbbi 5 év távlatában tapasztaltunk már üzemanyag vagy éppen rezi árrobbanást is. Azonban, hogy mi is ez a projekt. Az egyik nagy kiadás szertárunk fenntartása során a fűtés.

A hatalmas légköbméterrel rendelkező szertárat egész télen legalább 10 Celsius fok melegen kell tartanunk. Legfőképpen, hogy járműveink és az azokban található oltóvíz ne fagyhasson be, a bennük levő kenőolaj se érjen el nagyon alacsony hőfokot, melynek viszkozitás változása többletterhelést jelent a vonulások során az üzemi hőfok eléréséig. Más szempontból önkénteseink számára is fontos tényező, hogy télen ne fagyponthoz közeli helyiségben öltözzenek át vagy érjenek vissza egy több órás beavatkozás után. A megközelítőleg 7 millió forintnyi pályázati pénzből napelemeket telepítenek majd a tetőre, amelyek az energiát akkumulátorokba töltik majd. Ezek az akkumulátorok látják majd el energiával a 2 darab 7,5 kW valamint az egy darab 3,5 kW teljesítményű beltéri hűtő-fűtő klímaberendezéseket, amelyek kö-

zül előbbiek a hangár, utóbbi a fenti pihenő temperálását fogják szolgálni. Ez egyben lehetőséget ad majd arra is, hogy nyáron valamelyest a hűtést is tudjuk biztosítani a forróságból visszaérkező tűzoltóinknak.

A július 7-ei viharok felszámolásáról a pilisborosjeno.hu-n olvashatnak: Jenői élet --> Közösségek --> Civilek.

Őrizzük a lángot!

Czöndör Ádám

A Nyugdíjas Klub hírei

Szokás szerint zajlik a klubban az élet.

Hétfőnként tornázunk Kis Judittal, ami nem megerőltető, mégis nagyon jótékony hatással van a mozgásunkra.

Május végén unokástól kirándultunk az osztrák Dunakanyarban. Bejártuk a fenséges melki apátságot és a környezet páratlan szépségét.

Fürdőztünk a vörösvári nyugdíjasokkal Esztergomban.

Június közepén Toszkánát vettük be. Kimerítő, ám tartalmas 5 napban volt részünk. A meleg ellenére nagyon élveztük a toszkán városok középkori hangulatát, megcsodáltuk az épületek, terek és dómok lélegzetelállító látványát. Megkóstoltuk a finom ételeket, fagyit, de még az aperol spriccet is. Utazásunk nagy élménye mégis a carrarai márványbányában tett látogatás volt.

A Múzeumok éjszakáján a Bajor Gizi Színeszmúzeumban kiváló előadásokat, filmet és kiállítást láthattunk.

Közös bográcscs paprikás krumpli partit tartottunk és palacsintát is sütöttünk a bábfesztivál nézőinek.

A klub első félévét a vörösvári nyugdíjasokkal együtt komáromi fürdőzéssel zártuk. Nyáron háromnapos kirándulás vár ránk Szegeden, ahol a program része a szabadtéri színházi előadás is.

Legközelebb augusztus végén találkozunk bográcscs lecsó partin.

Aki kedvet érez és szeretne közénk tartozni, szeptembertől minden második szerdán 15 órától a Faluház klubtermében megteheti. Szeretettel fogadunk mindenkit!

Mihályi Zsuzsa

Lakossági kezdeményezések

Ard van der Heide fotója az idei **Steinheim utcai grill party**ról, melyet szomszédok szerveznek maguknak. (Forrás: 2017 Falufórum)

Újabb szimpatikus lakossági kezdeményezés és közösségi tér a Szent Donáth utcából! Köszönjük Dér Denisa és Dér András! **Béke pad.** Ül le öt percre és kívánj békét magadnak, otthonodnak és az egész világnak" (Fotó: Marczis Dávid)

A Szent Márton Waldorf Iskola diákjai kedvet kaptak a Nyugdíjas Klub tagjaitól ahhoz, hogy hozzájáruljanak a falu szépítéséhez. Május végén a **Reitter pince előtti teret** gazolták ki és ültettek oda ligeti növényeket. (Fotó: Marczis Dávid)

Rövidhírek

Gyász hírek

Falunk egyik ikonikus alakjának, **Lisztner Gábornak** (Bableves) temetése 2025. július 18-án volt a pilisborosjenői temetőben. A Zsákfalvi Riporterben közel 5 éve (II. évf. 9. szám, 2019.hu) Kádár Viktor készített vele interjút, melyből jobban megismerhetjük készséges és kedves személyiségét. Emléke velünk él! Részvétünk a családnak!

Fájdalommal értesültünk róla, hogy **Lakatos Béla, falunk egykori közterület-felügyelője** elhunyt. A Pilisvörösvári járás több településén hiányolják, több

helyen is szolgált, önkéntes tűzoltóként is. Részvétünk a családjának! (Fotó: Pilisvörösvári ÖTE)

Pilisborosjenő színei Kilimandzsáró után a tengerparton

Megjött az első fotó, Gáspár Eriktől. Igaz, hogy nem zászló, hanem sapka. "Pilisborosjenő címere az Ibériai félszigeten a Földközi-tenger partján. Castellón de la Plana, Spanyolország"

Miről is van szó? Lapozzák fel az előző lapszám 26. oldalát! Részlet: "De essen szó a kezdeményezés lényegéről is: a két Pilisborosjenő zászló egyikét bárki elkérheti inntől kezdve az önkormányzat ügyfélszolgálatáról és készíthet vele fotót az ország vagy a világ bármelyik részén. Ezeket megosztjuk az önkormányzat felületein (közösségi médiában a #pilisborosjenointheworld hashtaggel) és az újságban, ha megküldik nekünk a kommunikacio@pilisborosjeno.hu címre. Vigyük hírét a falunknak!

Regionális párbeszéd Szarvason

A **TÖÖSZ** 2025-ben is két helyszínen rendezte meg **Regionális Polgármesteri Fórumait** – Zalakaros után ezúttal Szarvas adott otthont a háromnapos szakmai találkozóknak. Több mint 200 polgármester, aktuális önkormányzati témák, közös gondolkodás a párbeszéd jegyében jellemezte a találkozót. Az összefoglaló videóban Tömöri Balázs polgármestert is megkérdezték benyomásairól, aki elmondta, hogy az informális találkozásokat legalább olyan fontosnak tartja, mint a formálisokat, mert mindig lehet találkozni olyan polgármester társakkal, akik a falunk számára fontos ügyekben több tapasztalattal rendelkeznek és örömmel megosztják ezeket.

Újítsa fel házát!

Lakossági tájékoztatást tart a Take Easy Energy Kft. 2025. szeptember 10-én 18 órakor a Polgármesteri Hivatal nagytermében az alábbi témában:

Ingyenes fűdémszigetelés - Részletek, folyamat, megvalósulás: A program valóban 100%-os támogatást nyújt – az anyagot, a kivitelezést és az ügyintézés is fedezi. Mi végig segítünk a folyamaton elejétől a végéig. A megfelelő szigetelés nem csak komfortosabbá teszi otthonát, de akár 20–30%-kal is csökkentheti a fűtésszámlát.

Otthonfelújítási Program - Tájékoztatás a több millió forintot megtakarítási lehetőségéről: Feltételek, energetika, részletek - A felméréstől, a pályázatíráson és kivitelezésen keresztül a banki ügyintézés legvégéig, könnyen.

Menetrend változások: bővül az éjszakai hazajutás lehetősége a városból, kék busz végállomása lesz falunk

- A 840/1 számú járat naponta 10 perccel később, 0:20-kor indul, érkezés Pilisborosjenő, autóbusz-fordulóba 0:41-kor.
- A 840/990 és a 991 számú járatok szabad és munkaszüneti napokon indulnak (a 840/990 járat 0:45-kor indul Pilisborosjenő, autóbusz-fordulóból és 1:06-kor érkezik Budapest, Árpád híd autóbusz-állomásra; a 840/991 számú járat 1:20-kor indul Budapest, Árpád híd autóbusz-állomásról és 1:41-kor érkezik Pilisborosjenő, autóbusz-fordulóba).
- Előkészítő munka zajlik azért, hogy

a Szentlélek tértől induló 218-as kék busz végállomása szeptembertől Pilisborosjenő, Kossuth tér lehessen.

Keresztet állítottak a Nagy-Kevély csúcsán Suhajda Szilárd emlékére

A magyar hegymászó szerette ezt a hegyet, gyakran feljárt a csúcsára edzeni. Suhajda Szilárd két évvel ezelőtt május végén tűnt el a Mount Everest csúcshódítás közben. A Nagy-Kevélyen két évvel ezelőtt már létrehoztak egy emlékhelyet a hegymászó tisztelőjére, ami pár méterre fekszik a most állított keresztől. (Forrás: Telex)

Hírek egy mondatban

- Megérkezett a második féléves **hulladéknapló!** A hulladéknaplót a Jenői Élet -> Hulladékkezelési információk menüpont alatt is megtalálják a honlapon. A hulladékszállítási időpontokat továbbá megtalálják a földalton lévő naptárban is.
- **Tűzgyújtási tilalmat** gyakran rendelkeznek el nyáron, ezért kérjük, hogy figyeljék oldalainkat és az országos híradásokat. Kérjük, hogy tilalom esetén - a fokozott tűzveszély miatt - mindenki tartózkodjon a tűzrakástól, még a kijelölt tűzrakóhelyeken is! Keretekben lehet főzési céllal tüzet rakni, ha nincsen a tűz 200 méteren belül az erdőtől. Legyen kéznél bőséges víz oldáshoz!
- A **zöldhulladékos zsákokat** minden hónap első hétfőjén vehetik át a Polgármesteri Hivatal ügyfélszolgálatán.
- A polgármesteri **hivatal nagytermének bérlését** a pénzügyi irodánál kell intézni, telefonon, email-ben vagy személyesen (+36305960881, penzugy@pilisborosjeno.hu)
- **Dolgozzon helyben!** Aktuális álláshirdetések: pilisborosjeno.hu/hivatal/álláslehetőség
- Az alábbi linken feliratkozhat, **ha hírlevelet szeretne kapni:** pilisborosjeno.hu/feliratkozas
- A rendszeres **polgármesteri videó-jegyzeteket** megtalálja Tömöri Balázs Facebook-oldalán, illetve a Pilisborosjenő Község Önkormányzata Facebook/Instagram/Tiktok/YouTube oldalain

Frivaldszky Bernadett

A B52 Jazzfesztivál mára falunapi ünneppé nőtte ki magát

Jazz, napsütés, közösség – ismét zeneünnepel indítottuk a nyarat

■ *A Mandelbrot pékség udvarát hetedszer töltötte meg zene, nevetés, jóízű találkozások és jazzrajongók sokasága. Egy nap, ahol mindenki otthon van: fiatal és idős, helyi és vendég, zenész és közönség – és ahol a faluból induló kezdeményezés ismét megmutatta, milyen erő van a közösségben. Madaras Zoltán írása.*

Az idén hetedszer megrendezett B52 jazzfesztivál Pilisborosjenő emblematicus rendezvényévé vált. Május 31-én délután újra megtelt közönséggel a hagyományos helyszín, a Mandelbrot pékség udvara. 300-400 fő, idősek és fiatalok, helyiek és máshonnan érkezett vendégek, szemmel láthatóan jól érezték magukat ezen a napfényes délutánon. Élvezték a színvonalas zenei produkciókat, találkoztak, beszélgettek, fogyasztották a helyi vendéglátók jobbnál jobb falatjai és italválasztékát.

Hét év tapasztalata alapján számomra egyértelmű, hogy mi minden szükséges egy sikeres fesztiválhoz. Biztosan lehet másképpen is, a mi esetünkben ez bevált. Először is kell egy kellően lelkes és eltökélt szervező csapat. Esetünkben ez három fő,

név szerint Szűcs András, Buzás István és Madaras Zoltán. Aztán kell egy alkalmas helyszín. A Mandelbrot udvara tökéletes helyszínnek bizonyult, ráadásul minden évben alakul egy kicsit, így egyre jobb lesz.

Ez a fesztivál abszolút non-profit vál-

lalkozás, sem a szervezők, sem a segítők nem kapnak pénzt a munkájukért. Vagyis kellene még önkéntes segítők is. Idén talán kevesebb önkéntes volt mint korábban, de ők annál többet dolgoztak. Kádár Viktor, Aczél Ferenc, Dömötörfy Zsolt, Fiák István, Dózsa Gábor, Pomázi Ági, Antonovits Bence, Tömöri Balázs, Madaras Örs, Szűcs Anna, valamint a Dorfwein TSZ tagsága - köszönjük a segítséget.

Fontos, hogy a közönség könnyen hozzáférjen jó minőségű, megfizethető árú ételhez-italhoz. Itt erről hagyományosan helyi vállalkozók gondoskodnak, akik a bevételből még a fesztivál költségeihez is hozzájárulnak. Azt gondolom érdemes felsorolni ezeket a cégeket, megköszönve munkájukat és támogatásukat: Mandelbrot pékség, Kiskevély kifőzde, Apák és Cupák, Dorfwein TSZ, Nappali kávézó.

Kellenek persze minőségi programok. E kis fesztivál erőssége a zenei felhozatal: évről-évre három-három kiváló magyar jazz formáció koncertezik. Idén színpadra

lépett a Kovács Linda - Orbán György duó, Tóth Viktor és a Kansas City Late Night Hours valamint a Vörös Niki New Projekt. Három zenekar, mindegyik másként jó. A koncertek szüneteiben a jazz caféban Balina Gyula zongorázott. Az előkertben ismét sokan mérték össze sakk tudásukat Gara Anita nagymesterrel. Sokan próbálták ki Lengyel Barna találmányát, a Goalfingert is.

Ne feledkezzünk meg a szponzorokról sem. Az ő anyagi támogatásuk kell ahhoz, hogy tisztességes gázsival tudjuk honorálni a fellépő zenészek produkcióit. A mi fesztiválunknak visszatérő támogatói a helyi Meditop és Fluart cégek, Pilisborosjenő Önkormányzata valamint a Tiszta Formák alapítvány. Köszönjük!

És végül, de nem utolsó sorban: kell a közönség. A B52 jazzfesztnek idén is, hasonlóan a korábbi évekhez, nagyszerű közönsége volt. A legtöbben a faluból jöttek, illetve helyiek rokonai, barátai, ismerősei – ettől van e fesztiválnak olyan családi-as hangulata. A közönség adományaival anyagilag is támogatta a fesztivált. Kös, hogy eljöttek, várjuk Önöket 2026-ban is, június 6-án szombat délután, a Mandelbrot udvarán, a VIII. B52 Jazzfeszten.

Hagyományt szeretnénk teremteni a falu számára

Pünkösdi zarándoklat

2025. június 7-én Pilisborosjenőről zarándokoltunk át Pilisszántóra a Boldogasszony Kápolna előtt megtartott pünkösdi istentiszteletre. Felhívásunkra útitársak is csatlakoztak Zsolt és Bernadett személyében. Velük közösen gyalogoltunk el oda és még a visszaúton is teljesítve a közel 32 km-es utat. Egész nap gyönyörű, kellemes időnk volt. Minden úgy történt, ahogyan elképzeltük..., vagy annál is jobban!

Már az első pihenőhelyünkön, ahol a közös reggelinket fogyasztottuk, ismerősökkel hozott össze a véletlen. Pontosan a portájuk előtt falatoztunk, amikor épp hazaértek valahonnan. Csodálkozva üdvözlöttük egymást, tisztázva, hogy ki mi-járatban van arrafelé. Szép napot kívánva búcsúztunk el egymástól és folytattuk utunkat.

Zarándoktársainkkal sok mindentől beszélgettünk, ismerkedtünk, hogyan kerültek Pilisborosjenőre, meg a véletlen találkozásokon mosolyogtunk, s közben beértünk Pilisszántóra...

Egyszer csak az elől vonuló Pilisborosjenő-felirat táblát egy lelkes női hang fennhangon olvasva előszalad egy kapuból... Utánam kiált, a nevemen szólít! Megölel, csodálkozva örülünk a véletlen találkozásnak, és mire felocsúdom, már ellenállha-

tatlanul invitál be a takaros otthonába. A pilisborosjenői zarándokokat oly kedves és szívélyes vendéglátással fogadta Erika, mintha előre várt volna minket! A kedves párját, Zsoltot mindannyian

gazdák kínáltak, nem csak a testnek, de főleg a lelkünknek volt égi manna. Hálával és szeretettel búcsúztunk tőlük, hogy a hívó harangszóra megérkezzünk az istentiszteletre.

az ismerőseként köszöntötte, hiszen kicsiny falunk szülőtte, az egyik díszpolgára. A frissen sült kenyér, a házi sonka, a kávé illata és a húsbor íze mind, amivel a házi-

Megható volt látni a hegyoldal szerte jelen lévő zarándokokat, fiatalok és idősek, családok a gyermekeikkel. A közeli településekről vagy távolabbi helyekről ideérkező

emberekkel együtt imádkoztunk és zárásképp közösen énekeltük el a Himnuszt.

Miközben összeálltunk egy közös fénykép kedvéért, a mágnesként működő helységtáblánk újra bevonzott régi pilisborosjenőieket köztünk. Iván és Magdolna, valamint lányuk, „Kis Magdi” személyében, ismételten átéltük a találkozás örömet.

A tömegben felismerem Polgít, azaz Szőnyi Józsefet, Pilisszántó egykori polgármesterét. Nagyon megörültem annak, hogy látom és tisztelettel megszólítottam: hogy ismeretlenül is megköszönjem neki, a védnöksége alatt születendő Boldogasszony Kápolna megteremtését (2006). Könnybe lábadt szemmel nézett rám, szerényen elcsukló hangon megköszönte az emlékezést.

Hamarosan Béla bácsi (Solymárról) szólított meg, egy a Felvidékről érkező ismerős „arc” társaságában, kikkel egy rendezvényen végeztünk önkéntes munkát régebben. Na, ezt már Bernadett sem hagyta szó nélkül: „Te mindenkit ismeresz?” Sajnos, nem. De jó volna...

Varga Anikó

Zarándoktársak:

Endrődi-Mike Attila,

Kerékkjártó Zsolt,

Frivaldszky Bernadett és

Keömley-Horváth Zsolt

Ilyen volt a II. Nagy Attraktor Bábfesztivál!

A bábozás újra közösséget varázsolt a faluközpontba

■ *A tavalyi tanulságokat idén újrarendeztük – feszebb lett a tempó, több az élmény, kevesebb a szünet. Úgy tűnik, jól döntöttünk: a közönség nőtt, a mosolyok sokasodtak, és a végén már mi sem tudtuk, ki kit vonz jobban – a bábok az embereket, vagy az emberek egymást.*

Ha csak a visszajelzésekből kellene csokrot szednünk és mesélnünk a II. A Nagy Attraktor Bábfesztiválról, akkor biztosan nem lenne elég ez a hasáb az élménybeszámolóinkra. Mélyen Tisztelt Nagyerdemű Publikum! Köszönjük nektek az utcai összemosolygásokat, a leveleket, a rajzokat, ajándékokat, utánunk kiabálásokat. Azóta is minden nap.

elrontója nem leszünk. Ha lemaradtak volna a fesztiválról, azért, ha pedig itt voltak, akkor az emlékek frissentartásáért elmeséljük, mi is történt abban a két (vagy hat) napban, mikor mi voltunk a világ közepe!

A fesztivál valójában hétfőn kezdődött, amikor 20 csodálatos gyerekkel, Boráros Miladával, Boráros Szilárdal, Kocsis Zsófi-val, Nagy Petrával és Keresztény Tamással elindult a Bábos Tábor, ahol a rengeteg játékon túl, együtt elkészítettük a pénteki Óriásbábos felvonulás bábjait és a fesztivál kiállítását. Hétfőtől csütörtökig minden este tárgyanimációs esti mesét tartottunk a faluközpont különböző helyszínein, nem csak a táborozóknak, hanem az egész faluközösségnek.

Csütörtöktől csatlakozott hozzánk az Igazgyöngy Alapítvány Toldi Tanodájának öt tanonca és két kísérője. Ez a találkozás nagyon fontos része volt az idei eseményeknek. Minden erőnkkel azon leszünk, hogy a kapcsolatunkat elmélyítsük velük.

Pénteken elstartolt a fesztivál az Önarcképek tábori kiállítás megnyitójával, majd hamarosan megelevenedett A Nap, a Hold és a csillagok meséje az Óriásbábos felvonuláson. Itt ért minket az első nagy meglepetés. Pillanatok alatt lettünk rengetegen és vonultunk a fő útvonalakon. A vonulás közben mindenhol mosolyogva intettek vissza ablakokból, kapukból, kerítések mö-

gül, miközben boldog társaságunk gyermekesre hangosan invitálta a fesztiválra a falu lakóit.

A péntek esti záróakkord a Patkó Bandi legendája című előadás volt. Túlzás nélkül jelentjük, a fáról is lógtak a nézők.

Szombaton 4 előadás és 6 aktivitás kápráztatta el a közönséget. Az előadásokon több mint 700 nézőnk volt, mindegyik teltházas, vidám, hahotázó közönséggel.

Ha nincsenek támogatóink, nem valószínű, hogy megvalósult volna a fesztivál. Ezúton is köszönjük, hogy beálltak az ügyünk mögé. Idén miattuk tudtuk biztosítani a minőségi kulturális programokat

0-99 éves korig, ebben a néhány napban: Dundus 2001 Kft., Fluart Innovative Vaccines Kft., Mandelbrot Pékség, Reichel József Művelődési Ház és Könyvtár, Magyar Máltai Szeretetszolgálat Pilisborosjenői Csoportja, Nappali Kft., Pilisborosjenői Német Nemzetiségi Önkormányzat, Pilis-Bau Kft., Pilisborosjenői Baba Mama Klub, Pilisborosjenői Nyugdíjas Klub, Pilisborosjenői Község Önkormányzata, Pilisborosjenői Német Nemzetiségi Iskola, Riel Kft., Szent Márton Waldorf Iskola, Tiszta Formák Alapítvány, Varasdy Viktor és anonim támogatóink.

Már készülünk a jövő évi találkozásra. Kicsit pihenünk, de közben arról ábrándozunk, hogy ha jól csináljuk, felnő majd néhány generáció, akik a pilisborosjenői Nagy Attraktoron nevelkedtek.

Nagy Petra

A tavalyi tapasztalatok alapján, idén özszerántottuk a programokat és egy szünetmentes, mégis több előadásos és aktivitásos programsort sikerült összeraknunk. A közönségünk gyarapodásán láttuk, hogy ez jó döntés volt. Ha úgy állnak a csillagaink, innentől ebben a formában gravitálódunk a következő fesztiválon is. Azért merünk következőről beszélni, mert a látogatóink is beszélnek róla. Mi pedig semmi jónak az

■ A Faluház élete képekben

Élményszövés workshop Csíkszentmihályi Rékával: Köszönjük Rékának, hogy bevezetett minket a szövés rejtelmeibe, megismerhettünk néhány technikát, különböző szép alapanyagokat és kipróbálhattuk a fotómanipuláció eljárást is.

Véget ért a vesszőfonó-kosárfonó workshopunk, és a 10 alkalom során igazán szép és hasznos tárgyakat alkottunk együtt. Készítettünk madáretetőt, kiskosarat, virágtartót, gyümölcsöstálat, hagymatartót, mutatós felakasztható spirált, szappantartót, és még sok más izgalmas darabot. Hatalmas köszönet Cseh-Klimaj Évinek, aki megosztotta velünk ennek a gyönyörű, hagyományos mesterségnek a tudását, és lehetőséget adott arra, hogy átéljük az alkotás örömét. Ha továbbra is érdeklődsz a workshop iránt, vagy szeretnéd velünk folytatni ezt a kreatív utat, kérlek, jelezd a pbjmuvhaz@gmail.com email címen! Köszönjük mindenkinek a részvételt, az együtt töltött időt, és a sok szép alkotást!

Bábos tábor 2025. június 23-28.

Köszönjük Boráros Miladának, és Boráros Szilárdnak, hogy velük tarthattuk meg a Bábos Tábor! Aki ismeri őket, tudja, hogy a nevük biztosíték a minőségre.

Gyereknap. Köszönjük mindenkinek a közreműködést, Nagy Petra színésznőnek a műsorvezetést, a Tornádó Hungary Táncsportegyesületnek, Csupó-Kovács Petrának a rocky&hulahopp bemutatót, a Laniakea Színháznak, Nagy Petrának és Keresztény Tamásnak a Pólingz koncertet, a Pilisborosjenői USC-nek, Gáspár Eriknek és Selmeczi Tamásnak a focit, Dalmy Alexnek és Seres Matyinak a bringa produkciót, Dalmy Péternek a bringapályán való segítségét, Mák Flórának az alkotómunkát, Reptsik Annának a jógát, Morris Nórának az arcfestést, Magyar Attilának a körhintát, a Nap-pali Kávézónak, Molnár András Monyónak a kakaót és a zsákokat, Marton Ferinek a további zsákokat, a Pilisborosjenői Német Nemzetiségi Általános Iskolának a bringapályát és a hulahoppkarikákat, a Szent Márton Waldorf Iskolának, Medvecki Rékának és Kara Fruzsinnak a helyszínt, a további segítséget a Falugondnokságnak, Berci bácsinak, Pomázi Áginak, valamint a szép fotókat Csupó Lászlónak, CI photography.

Reitter Klub
2025. július 4.
Mélton búcsúztattuk a szezont, King-Konggal, Godzillával és GERGEL közreműködésével.

Utcák és ösvények – Barangolás Pilisborosjenőn

Kiállítást tartottak a Faluházban a tervtanács tagjainak képeiből

- *A tárlattal megköszöntük a Pilisborosjenő településképvédelmi tervtanácsának elmúlt öt évben végzett önkéntes munkáját, és közösen megünnepeltük őket.*

A tervtanács létrehozását a község egyedi arculatának megóvása és a társadalmi részvétel erősítése indokolta. A képviselő-testület 2020. január 22-én hozott határozata kimondta: „Pilisbo-

A településképvédelmi tervtanács munkájában hat elkötelezett szakember vett részt. Tagjai a következők voltak: Aczél Ferenc, Bozsódi Zsolt, Dér András, Erdélyi Ferenc, Fábián István és Kujbus Marianna.

Tamás szobrainak köztéri elhelyezését, segítségükkel megújult a településarculati kézikönyv és településképi rendeletet, amely egységesebb előírásokat és védelmet ad az épített környezetünknek. Segítettek a szőlőben változtatási tilalom elrendelésében, hogy az ingatlanspekulációs nyomással szemben a szőlőművelés hosszútávú fennmaradását támogathassuk. Véleményeztek beruházásokat, mint például sportpálya-játszóter körüli, faluházi és bölcsődei terveket, helyi védelemre pályázott épületekről mondtak véleményt, segítettek a képviselő-testületi ülések előkészületi munkáit... hogy csak egy párat említsünk.

Számos projekt kapcsán javasoltak a településképhez illeszkedő megoldásokat: utak, járdák, buszmegállók felújítása, zebra és közvilágítás kialakítása az iskola előtt. Igen értékes az az írás is, amely tavaly Fábián István József tollából született a Pilisborosjenői Hírmondóban a védett kövekről. Több helyi érték – épület, kapuozlop, kerékvető – védeltséget kapott, részben a tanács javaslatai alapján.

A „barangolás” kifejezés hűen tükrözi a kiállítás tematikáját: a fotók a település utcáit, tájait, embereit örökölték meg a tervtanács tagjainak lencséjén keresztül, és képeket láthatunk egy ház autentikus felújításáról is. Ez a tárlat nemcsak értékes és érdekes képeket mutatott be, hanem egyben a tervtanács elmúlt években végzett munkájának ünnepe és záróakkordja is volt. A kiállítás megnyitó nemcsak a fotózás, hanem a közösség erejének ünnepe is volt.

Köszönet illeti a tervtanács-tagok munkáját. Példát mutattak mindenkinek elkötelezettségéből, s elősegítették, hogy falunk arculata rendezettebb és vonzóbb maradjon. Azt is tudatosíthatjuk magunkban, hogy közös célunk egy virágzó, esztétikus és élhető település.

Frivaldszky Bernadett

rosjenő község sajátos településképeinek társadalmi bevonás és konszenzus által történő védelme és alakítása” érdekében célszerű tervtanácsot felállítani. 2025. június 15-én volt öt éve, hogy kinevezésüket átvehették azok, akik vállalták ezt a meg-tisztelő, ámde nehéz és önkéntes feladatot. E döntés hátterében egy jogszabály állt, amely a településképek védelmét írta elő, és engedélyt adott az önkormányzatoknak a széleskörű társadalmi egyeztetések szabályainak megalkotására. A tervtanács tehát azt a célt szolgálta, hogy a helyi építészeti örökség és a táj karaktere közösen megőrzésre kerüljön, miközben a lakosság prominens képviselőik által bekapcsolódik a folyamatokba.

A tervtanács legfőbb feladata egyes helyi beruházások és építési tervek szakmai véleményezése volt a településképi értékek védelme érdekében, a településszerkezet, táj- és településképvédelmi értékeinek védelme, az esztétikus, nívós alakítás elősegítése és a helyi jelleg védelme. Más szóval, arra törekedtek, hogy épületeink, utcáink harmonikusan illeszkedjenek egymáshoz és ne sérüljön a falukép egysége.

A tervtanács több konkrét ügyben is döntéshozóként működött közre, évente elkészítette munkatervét és teljesítette az abban foglaltakat, rendszeresen egyeztetett a főépítésszel és több településfejlesztési döntés szakmai megalapozásában vett részt. Így például véleményezték Léderer

Szakkörök, klubok, foglalkozások a Faluházban

Augusztus 11-e és 22-a között a Reichel József Művelődési Ház és Könyvtár szabadság miatt zárva tart! Az alábbi foglalkozások szeptemberig szünetelnek, kivéve a kéikkel jelöltek, amelyek nyáron is működnek, de előzetesen érdemes telefonon érdeklődni: +36-30-596-7573
Az állandó foglalkozásokra és a klubokba a foglalkozások időpontjában lehet jelentkezni a csoportvezetőknél! A változás jogát fenntartjuk!

Kerekes Néptáncgyűttes:

Picikerekes (óvodások): hétfő 16.00–16.45
Kiskerekes (iskolások): hétfő, péntek 16.00–17.00
Őskerekes (felnőttek): szerda 19.00–20.00

Akrobatikus rock'n'roll: csütörtök 16.00–19.00

Kerekerdő mozgásos fejlesztő foglalkozás:
hétfő 17.00–17.45 ovis, 18.00–19.00 iskolás,
szerda 17.00–18.00 iskolásoknak

Pilates torna:
szerda 10.00–11.00, kedd 19.00–20.00, csütörtök 18.30–19.30

Hastánc: kedd 19.00–20.00 haladó

Gyerek jóga: hétfő 16.00–18.00
Etka-jóga: hétfő 18.00–19.00
Flow-jóga: szerda 19.00–20.30
Ovis jóga: csütörtök 16.00–16.50
Tini jóga: csütörtök 17.00–18.00
Jóga ebédre: péntek 12.00–13.30
Felnőtt jóga: péntek 8.45–9.45

Babaringató: péntek 9.30–10.00

Angol gyerekfoglalkozás: kedd 15.30–17.45
Angol felnőtteknek: kedd 18.00–19.00

Zumba: hétfő 18.00–19.00, szerda 17.00–18.00

Kickbox: kedd, csütörtök: 19.00–20.00

Saját testsúlyos edzés: kedd-csütörtök 18.00–19.00
Break tánc: péntek 17.30–19.30

Olvasás-helyrehozatal: péntek 15.30–16.30

RTM alakformáló babás és RTM regeneráló babás torna:
szerda 10.15–11.15

Intenzív anyatorna: szerda 18.00–19.00,
július 1–augusztus 8. között: kedd, csütörtök 18.00–19.00

Maminbaba foglalkozás: csütörtök 10.00–11.00

Drámajáték fiatal felnőtteknek: kedd 18.30–20.00

Mesedráma felnőtteknek: péntek 18.00–20.00

Élménytánc: szerda 16.30–17.30

Pingpong: hétfő-péntek 16.00–20.00,
kivéve kedd: 19.00–20.00, csütörtök 18.00–19.00

Rafi bácsi mozija: Minden hónap utolsó péntekje

Baba-mama klub: kedd 10.00–12.00

Nyugdíjas klub: szerda 14.00–16.30

Kockavetők társasjáték klub: 2 hetente péntek, szombat

Nem vagy egyedül klub: minden pénteken 17 órától

Idegennyelvi klub: minden hónap első szerdáján 18 órától a Nappaliban (Tömöri Balázs szervezésében)

Sportlehetőségek a Faluházon kívül

Futball – Pilisborosjenő USC

Selmezi Tamás, Gáspár Erik – pbjsport@gmail.com,
+36-30-303-4824

Tarjányi Domonkos – lovasoktató

+36-31-781-5152 (31!) 3 éves kortól

Bayarda Lovas Klub – Gazsi Eszter lovasoktató

Lucerna köz bayarda.webnode.hu +36-20-346-2546

Szalai Zsófia

Természetes lóiképzés

Pilisborosjenő, Lovarda utca +36-30-660-9933

Judo minden korosztálynak – Csattos Róbert

Polgármesteri Hivatal nagyterme

Szeptembertől: péntek 15:00 - 16:00

Facebook: Pilisi Judo +36-30-374-2424

Lélekerdő jóga

Pilisborosjenő, Vár u.7. 0630-639-2582 dorasanayoga@gmail.com

Jelentkezés a Facebookon található táblázatban:

LélekErdő Jóga&Természet – DorAsanaYoga

Napforgó-Gyógytorna, Fehér Éva

Pilisborosjenő. Málna köz 1/A

Jelentkezés: b.feher.eva@gmail.com, +36202285560

- hatha szenior gerincjóga / jöhetnek fiatalok is/ H- Cs 18:10-19:10
- egyéni jóga, intim torna, egyéni edzésterv összeállítás, sportrehabilitáció időpontegyeztetéssel
- gyerekeknek játékos, izomerősítő gerincstabilizációs tréning egyénileg vagy kis csoportban
- pár-házaspár jóga egyéni időpontegyeztetéssel
- kismamajóga egyéni, igény esetén csoportos
- gerincferdülés, gerincproblémák kezelése speciális tornával + jóga és egyéb mozgásformák, egyensúlyfejlesztő + egyéb eszközök használatának kombinációjával/ felnőtt, gyerek/

Kerékpár

Gyermek hegyikerékpáros edzések Pilisborosjenőn

Edzéseink találkozási helyszíne: Pilisborosjenő Prohászka Ottokár utca Agyagbánya u. kereszteződésében a Szent-Vendel emlékműnél

Edzéseink ideje: kedden és csütörtökön 18 óra

trekcsapat.hu

Pilisborosjenő
FALUHÁZA
Reichel József
Művelődési Ház és Könyvtár

Augusztus 11. és 22. között a Reichel József Művelődési Ház és Könyvtár szabadság miatt zárva tart.

Augusztus 20.

Faluház – Waldorf iskola udvara

11.00- főzőverseny

14.00 eredményhirdetés és kóstoló

15.00 Történelmi játszóház és kézműves foglalkozás

Augusztus 29. péntek 20.30

Faluház kert, Kertmozi

Belépő 1000.-Ft/fő

Augusztus 30. szombat

Egri vár, Családok éjszakája

Szeptember 26. péntek 18.30

Rendezvényterem

Rafi bácsi mozija

Belépő 1000.-Ft

Október 4. szombat 15.00

Szüreti felvonulás és bál

Október 5. vasárnap

Rendezvényterem

Vass Katalin emlékkoncert

2025.
AUGUSZTUS 20.

ÜNNEPI
PROGRAMOK:

10.30 ÓRÁTÓL
SZENTMISE,
KENYÉRSZENTELÉS
A PILISBOROSJENŐI
SZENT VID
PLÉBÁNIATEMPLOMBAN

11.00 ÓRÁTÓL
FŐZŐVERSENY

15.00 ÓRÁTÓL
KÉZMŰVES FOGLALKOZÁS
MÁK FLÓRÁVAL

TÖRTÉNELMI
JÁTSZÓHÁZ

Faluház/Waldorf udvar, Pilisborosjenő Fő út 30.

**CSALÁDOK
ÉJSZAKÁJA**

2025. AUGUSZTUS 30. SZOMBAT
EGRI VÁR

Tábortűz, sátrazás, csillagnézés Simon Tamással,
közös zenélés (hangszert ne felejtsetd otthon!) és éneklés,
érdekes sportok: korfball, kubb és dicsgölf, esti mese

INDULÁS 17 ÓRÁKOR A MESEVÖLGY ÓVODÁTÓLI

Impresszum – A Pilisborosjenői Hírmondó Pilisborosjenő Község Önkormányzatának tájékoztató kiadványa

Felelős kiadó: Pilisborosjenő Község Önkormányzata
2097 Pilisborosjenő, Fő út 16.

Kiadásért felelős személy: Tömöri Balázs polgármester

Tartalom menedzser: Frivaldszky Bernadett

Lektorok: Erdélyi Zsuzsanna, Nevelős Zoltán, Várkonyi Ágota

Tördelőszerkesztő: Kádár Viktor

E-mail: kommunikacio@pilisborosjeno.hu

Nyomda: Alfa Ventosa Kft. Felelős vezető: Molnár Krisztina

ISSN 2939-6093 (Nyomtatott) ISSN 2939-6107 (Online)

Fotók (ha külön nem jelezzük): Frivaldszky Bernadett, Kádár Viktor, Tömöri Balázs

Tartalomelőállítók: Almási Magdolna, Antonovits Bence, Bubik Szabolcs, Czöndör Ádám,

Demény Rózsa, Fazekasné Schieszl Mónika, Frivaldszky Bernadett, Heves László, Jávor

Csaba, Lovag Melinda, Madaras Zoltán, Mihályi Zsuzsa, Nagy Petra, Petromán Anikó, Réfi

Veronika, Szabó Alexandra, Tömöri Balázs, Varga Anikó, Wilhelm Péter